

**2012-nji ýylyň 1-nji apreleden başlap Türkmenistan SSR-niň
Nika we maşgala hakyndaky kodeksi Türkmenistanyň 2012-nji
ýylyň 10-njy ýanwaryndaky № 258-IV Kanuny esasynda güýjüni
ýitirýär.**

**TÜRKMENISTAN SOWET
SOSIALISTIK RESPUBLIKASYNYŇ
K A N U N Y**

**TÜRKMENISTAN SSR-niň NIKÁ
WE MAŞGALA HAKYNDAKY KODEKSINI
TASSYKLAMAK HAKYNDÁ**

1969-njy ýyl, 25-nji dekabir

(TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1969-njy ýyl, № 24, 141-nji madda)

Türkmenistan Sowet Sosialistik Respublikasynyň Ýokary Soweti **karar edýär:**

1-nji madda. Türkmenistan SSR-niň Nika we maşgala hakyndaky kodeksini tassyklamaly hem-de ony 1970-nji ýylyň 1-nji maýyndan güýje girizmeli.

2-nji madda. Türkmenistan SSR-niň Nika we maşgala hakyndaky kodeksini güýje girizmegiň tertibini bellemegi hem-de Türkmenistan SSR-niň kanunlaryny Kodekse laýyk getirmegi Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumyna tabşyrmaly.

**TÜRKMENISTAN SSR-niň NIKÁ WE MAŞGALA
HAKYNDAKY KODEKSI**

Graždanlaryň jemgyýetçilik bähbitleri bilen şahsy bähbitleriniň sazlaşykly utgaşýan ýeri bolan sowet maşgalasy hakyndaky alada Sowet döwletiniň iň möhüm wezipeleriniň biridir.

Meýletin birleşmek esasynda we beýleki soýuz respublikalar bilen deňhukuklylyk esasynda Türkmenistan Sowet Sosialistik Respublikasy hem öz sostawyna girýän Sowet Soýuzynda maşgalanyň pugtalanmagy we rowaçlanmagy üçin has amatly şertler döredildi. Graždanlaryň maddy hal-ýagdaýy gyşarnyksyzöşýär, maşgalanyň ýaşaýyş jaý-durmuş we medeni ýaşaýyş şertleri gowulanýar. Sosialistik jemgyýet eneligi goramaga we höweslendirmäge, bagtly çagalygy üpjün etmäge köp üns berýär.

Ösüp gelýän nesle kommunistik terbiýe bermek, onuň fiziki we ruhy güýçlerini ösdürmek maşgalanyň iňňän möhüm borjudyr. Döwlet we jemgyýet çagalary terbiýelemekde maşgala ähli çäreler bilen kömek berýär, çagalar baglarynyň, ýaslileriniň, mekdep-internatlaryň we beýleki çagalar edaralarynyň seti giňden ýaýbaňlandyrylýar.

Sowet aýallarynyň özleriniň bagtly eneligini önümçilik we jemgyýetçilik-syýasy durmuşa barha işeňňir we döredijilikli gatnaşmak bilen utgaşdyrmagy üçin olara zerur bolan sosial-durmuş şertleri üpjün edilýär.

Nika we maşgala hakyndaky sowet kanunlary maşgala gatnaşyklarynyň maddy bähbit gözlemek niýetlerinden gutarnykly arassalanmagyna, durmuşda aýallaryň deňsizlik ýagdaýynyň galyndylarynyň soňuna çykylmagyna we adamlaryň iň çuňňur şahsy duýgularynyň doly kanagatlandyryljak ýeri bolan kommunistik maşgalanyň döredilmegine

işenňir ýardam etmäge gönükdirilendir.

I bölüm UMUMY DÜZGÜNLER

1-nji bap ESASY DÜZGÜNLER

1-nji madda. Türkmenistan SSR-niň Nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň wezipeleri

Türkmenistan SSR-niň Nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň wezipeleri şu aşakdakylardan ybaratdyr:

kommunistik moralyň prinsiplerine esaslandyrylan sowet maşgalasyny mundan beýläk-de pugtalandyrmakdan;

maşgala gatnaşyklaryny aýal bilen erkegiň meýletin nika soýuzy esasynda, maddy bähbit gözlemek niýetlerinden azat duýgular esasynda, maşgala çlenleriniň hemmesiniň birek-biregi söýmek, dostluk we hormatlamak duýgulary esasynda gurmakdan;

jemgyýetçilik terbiýesi bilen organik utgaşdyryp, maşgalanyň çagalary Watana wepalylyk, zähmete kommunistik garaýyş ruhunda we çagalary kommunistik jemgyýetiň gurluşygyna işenňir gatnaşmaga taýýarlamak ruhunda terbiýelemeginden;

enäniň we çagalaryň bähbitlerini ähli çäreler bilen goramakdan hem-de her bir çaganyň bagtly körpeligini üpjün etmekden;

maşgala gatnaşyklarynda geçmişiň zyýanly galyndylarynyň we urp-adatlarynyň gutarnykly soňuna çykmakdan;

maşgalanyň önünde jogapkärçilik duýgusyny terbiýelemekden.

2-nji madda. Türkmenistan SSR-niň Nika we maşgala hakyndaky kanunlary tarapyndan düzgünleşdirilýän gatnaşyklar

Türkmenistan SSR-niň Nika we maşgala hakyndaky kanunlary SSR Soýuzynyň we soýuz respublikalaryň Nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň esaslaryna laýyklykda nikalaşmagyň tertibini we şertlerini belleýär, maşgalada är-aýalyň arasynda, ata-ene bilen çagalarynyň arasynda, maşgalanyň beýleki çlenleriniň arasynda ýüze çykýan şahsy we emläk gatnaşyklaryny, perzentlige almak, hossarlyk we howandarlyk etmek, çagalary terbiýelemäge almak bilen baglanyşykly ýüze çykýan gatnaşyklary, nikany ýatyrmagyň tertibini hem-de şertlerini, graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalamagyň tertibini düzgünleşdirýär.

3-nji madda. Maşgala gatnaşyklarynda aýalyň we erkegiň deň hukuklylygy

Türkmenistan SSR-nde aýalyň we erkegiň hukuklarynyň SSSR Konstitusiyasy we Türkmenistan SSR Konstitusiyasy arkaly berkidilen deňligine laýyklykda maşgala gatnaşyklarynda olaryň deň şahsy we emläk hukuklary bardyr.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

4-nji madda. Maşgala gatnaşyklarynda graždanlaryň deň hukuklylygy

Maşgala gatnaşyklarynda ähli graždanlaryň deň hukuklary bardyr.

Nikalaşylýan mahalynda we maşgala gatnaşyklarynda özleriniň gelip çykyşyna, sosial we emläk ýagdaýyna, jynsyna we milletine, aýal-erkekligine, bilimine, diline, dine garaýşyna, käriniň nähilidigine we häsiýetine, ýaşaýan ýerine hem-de beýleki ýagdaýlara garap, hukuklaryň hiç bir hili göni ýa-da gytaklaýyn çäklendirilmegine, göni ýa-da gytaklaýyn artyk hukuklaryň belenilmegine ýol berilmeýär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

5-nji madda. Maşgalanyň döwlet tarapyndan goralmagy. Eneligi goramak we höweslendirmek

SSSR Konstitusiyasyna we Türkmenistan SSR Konstitusiyasyna laýyklykda Türkmenistan SSR-nde maşgala döwletiň goragy astynda durýar.

Döwlet çaga dogrulyň öýleriň, çagalar ýaslileriniň we baglarynyň, mekdep-internatlaryň hem-de beýleki çagalar edaralarynyň setini döretmek we olary ösdürmek, durmuş gullugyny we jemgyýetçilik iýmitini guramak hem-de kämilleşdirmek, çaganyň dogulmagy mynasybetli posobiýeler tölemek, ärsiz enelere we köp çagaly maşgalalara posobiýeler hem-de ýeňillikler bermek, şonuň ýaly-da maşgala posobiýeleriň we kömegiň beýleki görnüşlerini bermek arkaly maşgala hakynda alada edýär.

Türkmenistan SSR-nde enelik ähli halkyň hormat-sylagy bilen gurşalandyr, ol döwlet tarapyndan goralýar we höweslendirilýär. Enäniň we çaganyň bähbitlerini goramak, aýallaryň zähmetini we saglygyny goramak baradaky ýörite çäreler bilen, aýallara zähmeti enelik bilen utgaşdyrmaga mümkinçilik berýän şertleriň döredilmegi bilen; eneligiň we çagalygyň hukuk taýdan goralmagy, maddy we moral taýdan goldalmagy bilen, şol sanda göwreli aýallara we enelere göwreliligi we çaga dogranlygy üçin hak tölenýän rugsatlaryň hem-de beýleki ýeňillikleriň berilmegi bilen üpjün edilýär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

6-njy madda. Nika we maşgala gatnaşyklaryny döwletiň hukuk taýdan düzgünleşdirmegi

Türkmenistan SSR-nde nika we maşgala gatnaşyklaryny hukuk taýdan düzgünleşdirmek diňe döwlet tarapyndan amala aşyrylýar.

Diňe graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysyny geçirýän döwlet organlarynda baglaşylan nika ykrar edilýär. Beýleki dini döp-dessurlar ýaly, dini ýol bilen nikalaşmak dessurynyň hem hukuk ähmiýeti ýokdur.

Bu kada graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysyny geçirýän sowet organlary döredilmezinden ýa-da dikeldilmezinden ozal amala aşyrylan dini dessurlara we şolary tassyklamak üçin dogluş, nika baglaşmak, nikany bozmak we ölüm hakynda alnan dokumentlere degişli däl.

7-nji madda. Nika we maşgala hakyndaky kanunlar

SSR Soýuzynyň we soýuz respublikalaryň Nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň esaslaryna laýyklykda, nika we maşgala hakyndaky kanunlar ýokarda agzalyp geçilen Esaslardan hem-de SSR Soýuzynyň şol Esaslara laýyklykda çykarylýan beýleki kanun çykaryjylyk aktlaryndan, şu Kodeksden we Türkmenistan SSR-niň beýleki kanun çykaryjylyk aktlaryndan ybaratdyr.

Şu Kodeks hem-de Türkmenistan SSR-niň nika we maşgala hakyndaky beýleki kanun

çykaryjylyk aktlary şol Esaslarda soýuz respublikalaryň garamagyna berlen meseleleri hem-de nika we maşgala gatnaşyklary barada Esaslarda gös-göni göz önünde tutulmadyk meseleleri şol Esaslara laýyklykda çözüärler.

8-nji madda. Türkmenistan SSR-nde Nika we maşgala hakyndaky kanunlary ulanmak

Türkmenistan SSR-nde nika baglaşmak, är-aýalyň arasyndaky gatnaşyklar, ata-ene bilen çagalaryň arasyndaky gatnaşyklar, perzentlige almak, atalygy bellemek, alimentleri töletmek, hossarlyk we howandarlyk etmek, nikany bozmak, graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalamak Türkmenistan SSR-niň kanunlary arkaly düzgünleşdirilýär.

SSR Soýuzynyň we soýuz respublikalaryň Nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň esaslaryna laýyklykda, nikanyň, perzentlige almagyň, hossarlygy we howandarlygy bellemegiň hakykylygy hem-de graždan ýagdaýy aktlarynyň hakykylygy haýsy soýuz respublikanyň territoriýasynda nika baglaşylan, perzentlige alnan, hossarlyk ýa-da howandarlyk bellenen ýa-da graždan ýagdaýynyň akty registrirlenen bolsa, şol soýuz respublikanyň kanunlary arkaly kesgittenilýär.

2-nji bap

HAK ISLEÝIŞ WAGT MÖHLETI WE MÖHLETLERI HASAPLAMAK

9-njy madda. Hak isleýiş wagt möhleti

Hak isleýiş wagt möhleti nika we maşgala gatnaşyklaryndan gelip çykýan talaplara degişli däl, ýöne welin bozulan hukugyň goralmagy üçin SSR Soýuzynyň kanunlarynda we şu Kodeksde möhlet bellenen halatlar muňa girmeyär. Şeýle halatlarda hak isleýiş wagt möhleti eger kanunda başga hili bellenenmedik bolsa, sud tarapyndan graždan kanunlaryna laýyklykda ulanylýar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

10-njy madda. Hak isleýiş wagt möhletiniň geçip başlamagy

Hak isleýiş wagt möhleti şu Kodeksiň degişli maddasynda görkezilen wagtdan başlap geçip ugraýar, şeýle wagt görkezilmedik mahalynda bolsa adamyň öz hukugynyň bozulandygyny bilen ýa-da bilmeli bolan gününden başlap geçip ugraýar.

11-nji madda. Hak isleýiş wagtyny ulanmagyň tertibi

Hak isleýiş wagtyny belleyän normalar ulanylan mahalynda, sud Türkmenistan SSR-niň Graždan kodeksiniň 78-80-nji we 83-85-nji maddalarynyň kadalaryny gollanýar.

12-nji madda. Möhletleri hasaplamak

Şu Kodeksde bellenen möhletleri hasaplamak Türkmenistan SSR-niň Graždan kodeksiniň 5-nji babynda göz önünde tutulan kadalar boýunça geçirilýär.

II bölüm NIKA

3-nji bap

NIKA BAGLAŞMAGYŇ TERTIBI WE ŞERTLERI

13-nji madda. Nika baglaşmak

Nika graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysyny geçirýän döwlet organlarynda baglaşylýar.

Nikany registrasiýalamak düzgüni hem-ä döwlet we jemgyýetçilik bähbitleri üçin, hem-de är-aýalyň we çagalaryň şahsy hem-de emläk hukuklaryny we bähbitlerini goramak maksady bilen bellenilýär.

Diňe graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysyny geçirýän döwlet organlarynda baglaşylan nika är-aýalyň hukuklarynyň we borçlarynyň ýüze çykmagyna getirýär.

Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysyny geçirýän sowet organlary döredilmezinden öň Türkmenistan SSR-niň territoriýasynda dini döp-dessurlar boýunça baglaşylan nika ýokarda görkezilen organlarda registrirlenen nika deňleşdirilýär.

14-nji madda. Nika baglaşmagyň tertibi

Nika baglaşmak isleýänler graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysyny geçirýän döwlet organyna arza bereninden bir aý möhlet geçenden soň nika baglaşylýar.

Esasly sebäpler bar mahalynda şol bir aý möhlet halk deputatlarynyň raýon, şäher, şäherdäki raýon Sowetiniň ispolnitel komitetiniň graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy býurosynyň (bölüminiň) müdiri tarapyndan, posýoloklarda we oba ilatly punktlarynda bolsa halk deputatlarynyň posýolok, oba Sowetiniň ispolnitel komitetiniň başlygy tarapyndan gysgaldylyp ýa-da uzaldylyp bilner, ýöne welin üç aýdan artyk uzaldylmaly däldir.

Nika dabaraly ýagdaýda baglaşylýar. Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlary nika baglaşýan adamlar razyçylyk bildiren mahalynda nikanyň dabaraly ýagdaýda registrasiýalanylmagyny üpjün edýärler.

Türkmenistanyň raýatlary daşary ýurtly raýatlar we raýatlygy bolmadyk adamlar bilen nika şertnamasyny baglaşmak arkaly nikalaşýarlar, şol şertnamada bolsa är-aýalyň emläk hukuklary we borçlary, şeýle hem olaryň şu bitewi Kanunda göz önünde tutulan tertipde çagalary we maddy kömege mätäç zähmete ukypsyz äriini-aýalyny çagalary saklamak boýunça borçlary görkezilýär. Nika şertnamasy oňa nikalaşýan adamlar gol çekenden we raýat ýagdaýynyň namalarynyň ýazgysyny geçirýän edarada hasaba alnandan soň hakyky diýlip hasap edilýär.

Türkmenistanyň raýatynyň daşary ýurtly raýat ýa-da raýatlygy bolmadyk adam bilen nika baglaşmagy arza berleninden soň üç aý möhletniň geçmegi bilen amala aşyrylýar, zerur halatlarda bolsa bu möhlet alty aýa çenli uzaldylyp bilner.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň, 2002-nji ýylyň 28-nji martyndaky we 2005-nji ýylyň 16-njy aprelindäki Kanunlarynyň redaksiýalarynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda; Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2002-nji ýyl, № 1, 7-nji madda; 2005-nji ýyl, №3-4, 24-nji madda)

15-nji madda. Nika baglaşmagyň şertleri

Nika baglaşmak üçin nikalaşýan adamlaryň özara razylaşmagy we olaryň nika ýaşyna ýetmegi zerurdyr.

Türkmenistanyň raýatynyň daşary ýurtly raýatlar we raýatlygy bolmadyk adamlar

bilen nika baglaşmagy üçin, şu maddanyň birinji bölümünde görkezilen şertlerden başga, şol adamyň Türkmenistanyň çäklerinde azyndan bir ýyl ýaşamagy zerurdyr.

(2005-nji ýylyň 16-njy aprelindäki Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda- Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2005- nji ýyl, №3-4, 24-nji madda)

16-njy madda. Nika ýaşy

Nika ýaşy on alty ýaş diýlip bellenilýär.

Daşary ýurtly raýatlar we raýatlygy bolmadyk adamlar bilen nika baglaşýan Türkmenistanyň raýatlarynyň nika ýaşy on sekiz ýaş diýlip bellenilýär.

(1998-nji ýylyň 9-njy oktyabryndaky we 2002-nji ýylyň 28-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýalarynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1998-nji ýyl, № 4, 71- nji madda; 2002- nji ýyl, № 1, 7-nji madda)

17-nji madda. Nika baglaşmak üçin päsgelçilikler

Şu aşakdakylaryň arasynda nika baglaşylmagyna ýol berilmeýär:

nikalaşjak bolýanlaryň iň bolmanynda biri eýýäm başga biri bilen nikada durýan bolsa, şol adamlaryň arasynda;

asyldan gelýän gös-göni garyndaşlar bilen önüp-ösüp gelen gös-göni garyndaşlaryň arasynda, süýtdeş doganlar we uýalar bilen süýtdeş däl doganlaryň we uýalaryň arasynda, sonuň ýaly-da perzentlige alanlar bilen perzentlige alnanlaryň arasynda;

nikalaşjak bolýanlaryň iň bolmanynda biri akyly üýtgame ýa-da akyly kemlik zerarly sud tarapyndan kämillik ukyby ýok diýlip ykrar edilen bolsa, şol adamlaryň arasynda.

4-nji bap

ÄR-AÝALYŇ HUKUKLARY WE BORÇLARY

18-nji madda. Är-aýalyň hukuklarynyň we borçlarynyň ýüze çykmagy

Är-aýalyň hukuklary we borçlary nikanyň graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda registrasiýa edilen pursatdan başlap ýüze çykýar.

19-njy madda. Nika baglaşylan mahalynda är-aýalyň familiýany saýlap almak hukugy

Nika baglaşylan mahalynda är-aýal özleriniň islegi boýunça özleriniň umumy familiýasy hökmünde är-aýalyň biriniň familiýasyny saýlap alýar ýa-da är-aýalyň her biri özüniň nikalaşmazdan ozalky familiýasyny saklaýar.

20-nji madda. Är-aýalyň maşgala durmuşy meselelerini bilelikde çözmäge, işi, hünäri we ýaşaýyş ýerini erkin saýlap almaga bolan hukugy

Çagalary terbiýelemek meseleleri we maşgala durmuşynyň beýleki meseleleri är-aýal tarapyndan bilelikde çözülýär.

Är-aýalyň her biri işi, hünäri we ýaşaýyş ýerini erkin saýlap alyp biler.

21-nji madda. Är-aýalyň bilelikdäki umumy eýeçiligi

Är-aýalyň nikaly wagtynda edinen emlägi olaryň bilelikdäki umumy eýeçiligi bolup durýar. Bu emläge eýelik etmäge, ony peýdalanmaga we oňa erk etmäge är-aýalyň deň

hukugy bardyr.

Eger är-aýalyň biri öý hojalygyny ýöretmek, çagalara seretmek bilen meşgul bolan mahalynda ýa-da başga esasly sebäplere görä onuň özbaşdak gazanjy bolmadyk mahalynda hem är-aýal emläk barasynda deň hukuklardan peýdalanýar.

22-nji madda. Emläk paýlaşylan mahalynda är-aýalyň bilelikdäki umumy eýeçiligindäki paýy kesgitlemek

Är-aýalyň bilelikdäki umumy eýeçiligi bolup durýan emläk paýlaşylýan wagtda är-aýalyň paýy deň diýlip ykrar edilýär. Aýry-aýry halatlarda sud kemala gelmedik çagalaryň bähbitlerini ýa-da är-aýalyň birden-biriniň üns berilmäge degişli bähbitlerini nazara alyp, är-aýalyň paýynyň deň bolmagy baradaky düzgünden çykyp biler. Hut şu maksatlar bilen sud nikanyň hakykatdan bes edilmeginde är-aýalyň aýry ýaşan mahalynda olaryň her biriniň edinen emlägini olaryň her biriniň eýeçiligi diýip ykrar edip biler. Hususan-da, eger är-aýalyň biri jemgyýete peýdaly zähmetden boýun gaçyrýan bolsa ýa-da umumy emlägi maşgalanyň bähbitlerine zyýan ýetirmek bilen harçlan bolsa, onda är-aýalyň beýlekisiniň paýy artdyrylyp bilner.

Är-aýalyň bilelikdäki umumy eýeçiligi bolup durýan emläk paýlaşylýan mahalynda, sud är-aýalyň her birine haýsy zatlaryň berilmelidigini kesgitleýär. Är-aýalyň birine berilýän zatlaryň gymmaty oňa düşýän paýdan artýan mahalynda, onda är-aýalyň beýlekisine degişli pul kompensasiýasy berilmeli edilip bilner.

Nikasy bozulan är-aýalyň bilelikdäki umumy eýeçiligi bolup durýan emlägi paýlamak hakynda talap bildirmek üçin üç ýyllyk hak isleýiş wagt möhleti belenilýär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň we 1991-nji ýylyň 25-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýalarynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda; 1991-nji ýyl, № 6, 62-nji madda)

23-nji madda. Är-aýalyň her biriniň şahsy eýeçiligi

Nikalaşmazdan ön är-aýala degişli bolan emläk, şonuň ýaly-da nikaly döwründe olaryň sowgat görnüşinde ýa-da miras almak tertibinde alan emlägi olaryň her biriniň öz eýeçiligi bolup durýar.

Gymmat bahaly zatlardan we beýleki zynat zatlaryndan başga, individual peýdalanylýan zatlaryň (geým, aýakgap we şolara meňzeşler) är-aýalyň nikaly döwründe olaryň umumy serişdeleriniň hasabyna edinilendigine garamazdan, är-aýalyň haýsy biri şol zatlardan peýdalanan bolsa, olar şonuň hem şahsy eýeçiligi diýlip ykrar edilýär.

Är-aýalyň her biriniň emlägi olaryň bilelikdäki umumy eýeçiligi diýlip ykrar edilip bilner, eger sud är-aýalyň nikaly döwründe şol emläge maýa goýup, onuň gymmatyny ep-esli artdyrandygyny (düypli remont, goşmaça jaý gurmak, gaýtadan enjamlaşdyrmak we şolara meňzeşler) takykklasa, şeýle edilip bilner.

24-nji madda. Tölegi är-aýalyň emläginden töledip almak

Är-aýalyň biriniň borçnamalary boýunça töleg diňe onuň şahsy emläginden we är-aýalyň bilelikdäki umumy eýeçiligi paýlaşylýan mahalynda oňa şol umumy emläkden düşjek paýdan töledilip alynýar.

Eger sud borçnama boýunça är-aýalyň birine berlen zadyň бүтін maşgalanyň bähbitleri üçin peýdalanylandygyny takykklasa, onda är-aýal özleriniň bilelikdäki umumy eýeçiligi bolup durýan emläk bilen jogap berýär.

Är-aýalyň biriniň jenaýat etmegi zerarly ýetirilen zyýan tölenilmeli bolan mahalynda, ol är-aýalyň bilelikdäki umumy eýeçiligi bolup durýan emläkden hem töledilip alnyp bilner, eger suduň jenaýat işi baradaky höküminde şol emlägiň jenaýatçylykly ýol bilen gazanylan serişdeleriň hasabyna edinilendigi takyklanlysa, şeýle edilip bilner (Türkmenistan SSR-niň Graždan prosessual kodeksiniň 375-nji maddasy).

25-nji madda. Kolhozçy hojalygynyň çlenleri bolup durýan är-aýalyň emlägi baradaky hukuklar

Şu Kodeksiň 21-24-nji maddalarynda bellenen kadalar kolhozçy hojalygynyň çlenleri bolup durýan är-aýalyň, diňe Türkmenistan SSR-niň Graždan kodeksiniň 110-njy maddasyna laýyklykda olaryň şahsy eýeçiligi bolup durýan emlägine degişlidir.

Kolhozçy hojalygynyň eýeçiligine eýelik etmek, ony peýdalanmak we oňa erk etmek barada är-aýalyň hukuklary Türkmenistan SSR-niň Graždan kodeksiniň 123 -130-njy maddalary arkaly kesgitlenilýär.

Şu maddanyň kadalary oba hojalygynda indiwiidual zähmet bilen meşgullanýan graždanlaryň hojalygynyň çlenleri bolup durýan är-aýal barasynda hem deň derejede ulanylýar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1984-nji ýylyň 23-nji iýulynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda- TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1984-nji ýyl, № 21, 93-nji madda)

26-njy madda. Är-aýalyň arasynda emläk baradaky geleşikler

Är-aýal özleriniň arasynda emläk barada kanun tarapyndan ýol berilýän ähli geleşikleri baglaşyp biler.

Är-aýalyň özleriniň biriniň ýa-da çagalarynyň emläk baradaky hukuklaryny kemsitmeklige gönükdirilen ylalaşyklary hakyky däldir.

27-nji madda. Är-aýalyň biri-birini eklemek borçlary

Är-aýal biri-birini maddy taýdan goldap durmaga borçludyr. Maddy taýdan şunuň ýaly goldamakdan ýüz dönderilen mahalynda, maddy taýdan goldanylmaga mätäç bolan işe ýarawsyz äriň (aýalyň) aýalyndan (ärinden), şonuň ýaly-da aýalyň göwreli döwründe we çaga bolandan soň üç ýylyň dowamynda özüniň eklenilmegi üçin ärinden sud üsti bilen maddy kömek (aliment) almaga (eger onuň maddy kömek bermäge mümkinçiligi bar bolsa) haky bardyr.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1984-nji ýylyň 31-nji ýanwarynda kabul eden Ukazynyň we 1991-nji ýylyň 25-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýalarynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1984-nji ýyl, № 3, 16-njy madda; 1991-nji ýyl, № 6, 62-nji madda)

28-nji madda. Är-aýalyň nika bozulandan soň biri-birini eklemek hukugynyň saklanylmagy

Eger är-aýalyň biri nika bozulmazyndan öň işe ýarawsyz ýa-da nika bozulandan soň bir ýylyň dowamynda işe ýarawsyz bolup galan bolsa, onda mätäçlik çekýän işe ýarawsyz äriň (aýalyň) özüni eklemek üçin aýalyndan (ärinden) kömek almak hukugy nika bozulandan soň hem saklanylýar.

Eger är-aýal uzak wagtlap nikaly gatnaşyklarda duran bolsalar, onda nikasy bozulan äri (aýaly) nika bozulan pursatdan soň baş ýyldan köp wagt geçmänkä pensiýa ýaşyna ýeten mahalynda hem onuň peýdasyna aliment töletmäge suduň haky bardyr.

Aýalyň göwrelilik döwründe we çaga bolandan soň üç ýylyň dowamynda (eger aýal nika bozulmazyndan öň göwreli bolan bolsa) onuň özüni eklemek üçin ärinden kömek almaga bolan hukugy saklanylýar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1984-nji ýylyň 31-nji ýanwarynda kabul eden Ukazynyň we 1991-nji ýylyň 25-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýalarynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1984-nji ýyl, № 3, 16-njy madda; 1991-nji ýyl, № 6, 62-nji madda)

29-njy madda. Är-aýalyň birini eklemek borjundan olaryň beýlekisini boşatmak ýa-da bu borjy möhlet bilen çäklendirmek

Är-aýalyň nikada duran wagty uzak bolmadyk mahalynda ýa-da aliment tölenilmegini talap edýän äri (aýaly) özüni ýaramaz alyp baran ýa maddy kömek berilmegine mätäçlik çekýän äri (aýaly) spirtli içgileri kast bilen içmegi, narkotiki serişdeleri ulanmagy ýa-da bolmasa özüniň jenaýat etmegi netijesinde işe ýarawsyz bolup çykan mahalynda, sud ärini (aýalyny) eklemek borjundan aýalyny (ärini) boşadyp ýa-da bu borjy belli bir möhlet bilen çäklendirip biler.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1988-nji ýylyň 27-nji iýulynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1988-nji ýyl, № 14, 79-njy madda)

30-njy madda. Ärini (aýalyny) eklemek üçin töletdirilýän serişdeleriň möçberini kesgitlemek

Mätäçlik çekýän äri (aýaly) eklemek üçin alynmaly serişdeleriň möçberi är-aýalyň ikisiniň-de maddy we maşgala ýagdaýy nazara alnyp, her aýda tölenilmeli belli bir pul summasynda sud tarapyndan kesgitlenilýär.

Är-aýalyň biriniň maddy ýa-da maşgala ýagdaýy üýtgän mahalynda, olaryň her biri alimentiň möçberini üýtgetmek hakyndaky talap bilen suda ýüz tutmaga haklydyr.

31-nji madda. Äriniň (aýalynyň) özüni eklemäge kömek almak hukugyny ýitirmegi

Eger şu Kodeksiň 27-nji maddasyna görä eklenmek üçin kömek almaga esas bolup durýan şertler aradan aýrylsa, şonuň ýaly-da nikasyny bozup, özüni eklemäge serişde alýan äri (aýaly) täze nika baglaşsa, onda şol äriň (aýalyň) özüni eklemäge aýalyndan (ärinden) kömek almak hukugy ýitýär. Şunuň ýalyhalatlarda, eger eklemek üçin serişdeler suduň çözgüdi boýunça töledilip alynýan bolsa, onda şol serişdeleri tölemäge borçly äriň (aýalyň) mundan beýläk aliment tölemekden özüniň boşadylmagy hakyndaky hak islegi bilen suda ýüz tutmaga haky bardyr.

5-nji bap NIKANYŇ ÝATYRYLMAGY

32-nji madda. Nikanyň ýatyrylmagy

Nika är-aýalyň biriniň ölmegi ýa-da onuň ölen diýlip sud tertibinde ygylan edilmegi netijesinde ýatyrylýar.

Är-aýal diri wagtynda nika är-aýalyň biriniň ýa-da ikisiniň hem arzasy boýunça bozulyp bilner.

33-nji madda. Äriniň nikany bozmak hakynda talap bildirmegine ýol

berilmezligi

Aýalynyň razylygy bolmasa, aýalynyň göwreli wagtynda we çaga bolandan soň bir ýylyň dowamynda nika bozmak hakynda iş gozgamaga äriň haky ýokdur.

34-nji madda. Nikany bozmagyň tertibi

Nika sud tertibinde bozulýar, şu Kodeksiň 40-njy we 41-nji maddalarynda göz önünde tutulan halatlarda bolsa, graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda bozulýar.

35-nji madda. Nikanyň sud tarapyndan bozulmagy

Nika bozmak hakyndaky işlere hak isleýiş işini ýöretmek barada Türkmenistan SSR-niň Graždan prosessual kodeksinde bellenilen tertipde sud tarapyndan garalýar.

Nikany bozmak hakyndaky işlere garanynda, sud är-äýaly ýaraşdyrmak, maşgala ýagdaýyny sagdynlaşdyrmak üçin çäre görmäge borçludyr we ol är-äýalyň ýaraşmagy üçin alty aý möçberinde möhlet belläp, işi seljermegi gaýra goýmaga haklydyr.

Sud är-äýalyň mundan beýläk bile ýaşamagynyň we maşgalanyň dowam etmeginiň mümkin däldigini takykkan mahalynda nika bozulýar.

Sud nikany bozmak hakynda çözgüt çykaran mahalynda, zerur bolan halatlarda kemala gelmedik çagalaryň we işe ýarawsyz äriň (aýalyň) bähbitlerini goramak üçin çäreler görýär.

(1991-nji ýylyň 25-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda -Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl, № 6, 62-nji madda)

36-njy madda. Çagalary terbiýelemek we eklemek hakyndaky jedeli çözmek

Eger kemala gelmedik çagalaryň nika bozulandan soň är-äýalyň haýsy biriniň ýanynda ýaşamalydygy we çagalary eklemek üçin näçe möçberde serişde tölenilmelidigi hakynda är-äýalyň arasynda jedel bar bolsa, onda sud nikany bozmak hakynda çözgüt çykaran mahalynda çagalaryň haýsy biriniň ata-enäniňhaýsysynyň ýanynda galýandygyny, sonuň ýaly-da çagalar üçin alimentiň ata-enäniň haýsy birinden we näçe möçberde töledilip alynýandygyny kesgitlemäge borçludyr.

37-nji madda. Ärini (aýalyny) eklemek üçin serişdeler töletdirip almak

Özüniň eklenmegi üçin aýalyndan (ärinden) kömek almaga hukugy bolan äriň (aýalyň) haýyşy boýunça sud nikany bozmak hakynda çözgüt çykaran mahalynda aýalyndan (ärinden) töletdirilip alynmaly serişdeleriň möçberini kesgitlemäge borçludyr.

38-nji madda. Är-aýalyň bilelikdäki umumy eýeçiligini paýlamak

Sud nikany bozmak hakynda çözgüt çykaran mahalynda är-aýalyň bilelikdäki umumy eýeçiligi bolup durýan emlägi är-aýalyň ýa-da olardan biriniň haýyşy boýunça paýlamaga borçludyr.

Eger emlägi şunuň ýaly paýlamaklyk üçünji bir tarapyň hukuklaryna galtaşýan bolsa, onda emlägi paýlamak hakyndaky jedel nikany bozmak hakyndaky iş bilen bir wagtda çözülip bilinmez.

39-njy madda. Nikanyň bozulmagy hakynda şaýatnama berlen mahalynda suduň çözüdi boýunça alynýan döwlet poşlinasy

Nikany bozmak hakynda çözüti çykaran mahalynda sud nikanyň bozulmagy hakyndaky şaýatnamanyň berilmegi üçin tölenilmeli (är-aýalyň biri ýa-da ikisi tarapyndan) döwlet poşlinasyny eger är –aýalyň biri birinji nikada durýan bolsalar, iş hakynyň in az möçberiniň 20 prosenti we eger ar-aýalyň biri gaýtadan nikada durýan bolsa, iş hakynyň in az möçberiniň 30 prosenti mukdarda kesgitleýär. Eger sud döwlet poşlinasyny är-aýalyň ikisinden hem töledip almagy zerur diýip hasap etse, onda ol är-aýalyň her biriniň tölemeli puluny kesgitleýär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1984-nji ýylyň 23-nji iýulynda kabul eden Ukazynyň we 1989-njy ýylyň 20-nji dekabryndaky, 1998-nji ýylyň 15-nji sentýabryndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýalarynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1984-nji ýyl, № 21, 93-nji madda; 1989-njy ýyl, № 24, 169-njy madda; 1998-nji ýyl, № 3, 56-njy madda)

40-njy madda. Kemala gelmedik çagalary bolmadyk är-aýalyň özara ylalaşmagy boýunça graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda nikany bozmak

Kemala gelmedik çagalary bolmadyk är-aýalyň nikany bozmaga özara ylalaşygy bar bolsa, nika graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda bozulýar. Şeýle halatlarda nikany bozmagy resmileşdirmek we nikanyň bozulmagy hakyndaky şaýatnamany är-aýala bermek işi är-aýalyň nikany bozmak hakynda arza beren gününden beýläk üç aý geçenden soň amala aşyrylýar.

Nikany bozmagyň registrasiýa edilenligi üçin iş hakynyň in az möçberiniň 10 prosenti mukdarda döwlet poşlinasy alynýar.

Işe ýarawsyz mätäç äri (aýaly) eklemek üçin kömek bermek hakynda är- aýalyň arasynda jedel ýüze çykan mahalynda ýa-da är-aýalyň bilelikdäki umumy eýeçiligi bolup durýan emlägi paýlaşmak hakynda jedel ýüze çykan mahalynda, är-aýal ýa-da olaryň biri nikany bozmak hakyndaky talap bilen suda ýüz tutmaga haklydyr.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1984-nji ýylyň 23-nji iýulynda kabul eden Ukazynyň we 1998-nji ýylyň 15-nji sentýabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýalarynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1984-nji ýyl, № 21, 93-nji madda; 1998-nji ýyl, № 3, 56-njy madda)

41-nji madda. Är-aýalyň biriniň arzasy boýunça graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda nikany bozmak

Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda şu aşakdaky adamlar bilen nika bozulýar:

nam-nyşansyz giden diýlip kanunda bellenilen tertipde ykrar edilen adamlar bilen;

akyly üýtgame ýa-da akyly kemlik zerarly kämillik ukyby ýok diýlip kanunda bellenilen tertipde ykrar edilen adamlar bilen;

eden jenaýaty üçin üç ýyldan az bolmadyk möhlete azatlykdan mahrum etmeklige iş kesilen adamlar bilen.

Çagalar hakynda, är-aýalyň bilelikdäki umumy eýeçiligi bolup durýan emlägi paýlaşmak hakynda jedel ýüze çykan mahalynda ýa-da işe ýarawsyz mätäç äre (aýala) eklemek üçin serişdeler tölemek hakynda jedel ýüze çykan mahalynda, nika sud üsti bilen bozulýar.

Nikanyň bozulmagynyň registrasiýa edilenligi üçin arza beren ärden (aýaldan) iş hakynyň in az möçberiniň 1 prosenti mukdarda döwlet poşlinasy alynýar.

(1998-nji ýylyň 15-nji sentýabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda –

42-nji madda. Nika bozulanda nikanyň ýatýan wagty

Nikanyň bozulmagy graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda registrasiýa edilen pursadyndan başlap nika ýatdy diýlip hasap edilýär.

43-nji madda. Nika bozulan mahalynda äriň (aýalyň) familiýasynyň saklanylmagy ýa-da üýtgedilmegi

Nika baglaşan mahalynda özüniň familiýasyny başga familiýa geçiren äriň (aýalyň) nika bozulandan soň hem şol familiýa bilen atlandyrylmaga haky bardyr ýa-da nikanyň bozulmagy registrasiýa edilende graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysyny geçirýän organlar onuň talap etmegi boýunça oňa nika baglaşmazyndan ozalky familiýasyny dakýar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

44-nji madda. Ölen diýlip yglan edilen ýa-da nam-nyşansyz giden diýlip ykrar edilen äri (aýaly) gelen mahalynda nikany dikeltmek

Ölen diýlip kanunda belenen tertipde yglan edilen äri (aýaly) gelen mahalynda we ony ölen diýip yglan etmek hakynda suduň çykaran çözüdi ýatyrylan mahalynda nika dikeldilen diýlip hasap edilýär, eger aýaly (äri) täze nika baglaşmadyk bolsa şeýle edilýär.

Eger är-aýalyň biri nam-nyşansyz giden diýlip kanunda belenen tertipde ykrar edilen bolsa we onuň bilen baglaşylan nika şonuň esasynda graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlary tarapyndan ýa-da sud tarapyndan bozulan bolsa, onda ol gelen mahalynda we ony nam-nyşansyz giden diýip ykrar etmek hakynda suduň çykaran çözüdi ýatyrylan mahalynda, nika är-aýalyň bilelikdäki arzasy boýunça graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlary tarapyndan dikeldilip bilner, nika sud tarapyndan bozulan halatlarda bolsa, sud nikany bozmak hakynda özüniň çykaran çözüdini olaryň arzasy boýunça ýatyrýar. Eger nam-nyşansyz giden diýlip ykrar edilen äri (aýaly) täze nika baglaşan bolsa, onda nika dikeldilip bilinmez.

6-njy bap NIKANYŇ HAKYKY DÄLDIGI

45-nji madda. Nikany hakyky däl diýip ykrar etmek üçin esaslar

Şu Kodeksiň 15-17-nji maddalarynda belenen şertler bozulan mahalynda, şonuň ýaly-da nika maşgala gurmazlyk niýeti bilen registrasiýalanylan (galp nika) halatlarda, nika hakyky däl diýlip ykrar edilip bilner.

Eger nika baglaşmak üçin päsgel berip gelen ýagdaýlar işe garaljak pursadyna çenli aradan aýrylan bolsa, onda nika şol ýagdaýlaryň aradan aýrylan pursadyndan başlap hakyky diýlip ykrar edilip bilner.

46-njy madda. Nikany hakyky däl diýip ykrar etmegiň tertibi

Nikany hakyky däl diýip ykrar etmek sud tertibinde amala aşyrylýar.

Är-aýal we nika baglaşmak netijesinde hukuklary bozulan adamlar, şonuň ýaly-da hossarlyk we howandarlyk organlary ýa-da prokuror nikanyň hakyky däl diýlip ykrar

edilmegini talap etmäge haklydyr.

Nika ýaşyna ýetmedik adam bilen baglaşylan, şonuň ýaly-da akyly üýtgame ýa-da akyly kemlik zerarly kämillik ukyby ýok diýlip ykrar edilen adam bilen baglaşylan nikany hakyky däl diýip ykrar etmek hakyndaky işlere garalan mahalynda, işe hossarlyk we howandarlyk organy gatnaşdyrylmalydyr.

Nikany hakyky däl diýip ykrar etmek hakynda suduň çykaran çözgüdi kanuny güýje girenden soň, sud bu çözgüdiň kopiýasyny nikanyň registrasiýalanylan ýerindäki graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organyna iberýär.

47-nji madda. Aýalyň (äriň) nika ýaşyna ýetmedik mahalynda nikany hakyky däl diýip ykrar etmek

Nika ýaşyna ýetmedik adam bilen baglaşylan nika hakyky däl diýlip ykrar edilip bilner, eger muny nika ýaşyna ýetmänkä nika baglaşan aýalynyň (äriň) bähbitleri talap edýän bolsa, şeýle edilip bilner.

Nika ýaşyna ýetmedik aýaly (äri), onuň ata-enesi ýa-da hossary (howandary), şonuň ýaly-da hossarlyk we howandarlyk organlary ýa-da prokuror hem şol esas boýunça nikanyň hakyky däl diýlip ykrar edilmegini talap etmäge haklydyr.

Eger aýaly (äri) işe garaljak pursadyna çenli nika ýaşyna ýeten bolsa, onda nika onuň talap etmegi boýunça ýa-da prokuroryň talap etmegi boýunça hakyky däl diýlip ykrar edilip bilner.

48-nji madda. Mejbur etmek ýa-da aldatmak arkaly baglaşylan nikany hakyky däl diýip ykrar etmek

Mejbur etmek ýa-da aldatmak arkaly baglaşylan nika heläkçilik çekeniniň ýa-da prokuroryň habar bermegi boýunça hakyky däl diýlip ykrar edilip bilner.

Urug-tire durmuşynyň köne döp-dessurlary (galyň almak-bermek, garşa etmek, dakmak we şolara meňzeşler) boýunça baglaşylan nika är-aýalyň biriniň ýa-da prokuroryň talap etmegi boýunça hakyky däl diýlip ykrar edilip bilner.

49-njy madda. Galp nikany hakyky däl diýip ykrar etmek

Är-aýal nikany maşgala gurmazlyk niýeti bilen registrirlän (galp nika) mahalynda, nika hakyky däl diýlip ykrar edilip bilner.

Eger şeýle nika baglaşan adamlar işe sud tarapyndan garalýança hakykat ýüzünde maşgala guran bolsalar, onda bu nika galp nika diýlip ykrar edilip bilinmez.

Nikany galp nika hökmünde hakyky däl diýip ykrar etmek hakynda talap bildirmäge prokuror haklydyr, är-aýalyň diňe biri maşgala gurmazlyk niýeti bilen, nika baglaşan mahalynda bolsa olaryň beýlekisi hem şonuň ýaly talaby bildirip biler.

50-nji madda. Nikanyň hakyky däl diýlip hasap edilip başlanýan wagty

Sud tarapyndan hakyky däl diýlip ykrar edilen nika onuň baglaşylan pursadyndan başlap hakyky däl diýlip hasap edilýär.

51-nji madda. Nikany hakyky däl diýip ykrar etmegiň netijeleri

Hakyky däl diýlip ykrar edilen nika är-aýalyň şu Kodeksde bellenilen şahsy we emläk hukuklaryny hem-de borçlaryny döretmeýär, ýöne şu maddanyň üçünji we başynjy

böleklerinde göz önünde tutulan halatlar muña girmeýär.

Nikasy hakyky däl diýlip ykrar edilen adamlaryň emläk baradaky hukuk gatnaşyklary Türkmenistan SSR-niň Graždan kodeksi tarapyndan düzgünleşdirilýär.

Eger är-aýalyň biri özüniň nikada durýandygyny är-aýalyň beýlekisinden gizlän bolsa ýa-da ony nika baglaşmaga mejbur eden bolsa, onda nika hakyky däl diýlip ykrar edilen mahalynda sud şol adamdan özi bilen hakyky däl nikada durýan adamyny eklemek üçin, şu Kodeksiň 27-31-nji maddalaryna laýyklykda, serişde töletdirip almaga haklydyr, şonuň ýaly-da nikanyň hakyky däl diýlip ykrar edilen pursadyna çenli şol adamlaryň bilelikde edinen emlägi barasynda şu Kodeksiň 21-25-nji maddalarynda belenen düzgünleri ulanmaga haklydyr.

Nika baglaşmak üçin päsgelçilikleriň bardygyny bilmedik äri (aýaly) nika registrasiýalanylan mahalynda özüniň saýlap alan familiýasyny saklamaga haklydyr.

Nikanyň hakyky däl diýlip ykrar edilmegi şeýle nika netijesinde dogan çagalaryň hukuklaryna täsir etmeýär.

III bölüm MAŞGALA

7-nji bab

ÇAGALARYŇ KIMDEN BOLANLYGYNY TAKYKLAMAK

52-nji madda. Ata-ene bilen çagalaryň hukuklarynyň we borçlarynyň ýüze çykmagy üçin esaslar

Ata-ene bilen çagalaryň özara hukuklary we borçlary çagalaryň kimden bolanlygyna esaslanýar, çagalaryň kimden bolanlygy bolsa kanunda belenen tertipde tassyklanylýar.

53-nji madda. Biri-biri bilen nikada durýan ata-eneden çagalaryň bolanlygyny takykklamak

Biri-biri bilen nikada durýan ata-eneden çaganyň bolanlygy ata-enäniň nikasy hakyndaky ýazgy esasynda tassyklanylýar.

54-nji madda. Çagalaryň kimden bolanlygyny ata-enäniň bilelikdäki arzasy boýunça takykklamak

Biri-biri bilen nikada durmaýan ata-eneden çaganyň bolanlygy graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysyny geçirýän döwlet organlaryna çaganyň atasynyň we enesiniň bilelikde arza bermegi arkaly takykklanylýar.

55-nji madda. Atany sud tertibinde bellemek

Nikada durmaýan ata-eneden çaga bolan mahalynda, özi-de ata-enäniň bilelikdäki arzasy bolmasa, şol çaganyň atasy sud tertibinde bellenilip bilner.

Atany bellemeklik çaganyň ata-enesiniň biriniň, ýa-da hossarynyň (howandarynyň), çagany özüniň eklemeginde saklaýan adamyň arzasy boýunça, şonuň ýaly-da kemala gelenden soň çaganyň özüniň arzasy boýunça geçirilýär.

Çaganyň atasy bellenen mahalynda sud çaganyň, enesiniň we jogap berijiniň, çaga dogulmazýandan öň bile ýaşanlygyny we umumy hojalygy ýöredenligini ýa-da bolmasa olaryň çagany bile terbiýelänligini, ýa bile ekläp-saklanlygyny nazara alýar, ýa-da jogap

berijiniň özünüň atalygyny boýun almagyny ynandyryjylyk bilen tassyklaýan subutnamalary nazara alýar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

56-njy madda. Biri-biri bilen nikada durmaýan adamlardan bolan çagalaryň hukuklary we borçlary

Şu Kodeksiň 54-nji we 55-nji maddalarynda göz önünde tutulan tertipde atalyk bellenilen mahalynda çagalaryň özleriniň ata-enesi we olaryň dogan-garyndaşlary barasyndaky hukuklary we borçlary biri-biri bilen nikada durýan adamlardan bolan çagalaryň hukuklary we borçlary ýalydyr.

57-nji madda. Biri-biri bilen nikada durýan ata-ene barasynda dogluş hakyndaky aktlary registrasiýalaýyş kitabynda ýazylýan ýazgy

Biri-biri bilen nikada durýan ata bilen ene dogluş hakyndaky aktlary registrasiýalaýyş kitabynda olaryň haýsy-da bolsa biriniň arzasy boýunça çaganyň ata-enesi hökmünde ýazylýar.

58-nji madda. Biri-biri bilen nikada durmaýan ata-ene barasynda dogluş hakyndaky aktlary registrasiýalaýyş kitabynda ýazylýan ýazgy

Eger ata-ene biri-biri bilen nikada durmaýan bolsa, onda çaganyň enesi hakyndaky ýazgy enäniň arzasy boýunça ýazylýar, çaganyň atasy hakyndaky ýazgy bolsa çaganyň atasy bilen enesiniň bilelikdäki arzasy boýunça ýazylýar ýa-da çaganyň atasy suduň çözgüdi esasynda ýazylýar.

Çaganyň enesi kämillik ukyby ýok diýlip ykrar edilen, ol ata-enelik hukugyndan mahrum edilen mahalynda, şonuň ýaly-da onuň ýaşayan ýerini takyklamak mümkin bolmadyk mahalynda, çaganyň atasy hakyndaky ýazgy atanyň arzasy boýunça ýazylýar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

59-njy madda. Atalyk bellenilmedik halatlarda dogluş hakyndaky aktlary registrasiýalaýyş kitabynda çaganyň atasy barasynda ýazylýan ýazgy

Nikada durmaýan aýalyň çagasy bolan mahalynda, özi-de ata-enäniň bilelikdäki arzasy ýa-da atalygy bellemek hakynda suduň çözgüdi bolmasa, onda dogluş hakyndaky aktlary registrasiýalaýyş kitabynda çaganyň atasy hakyndaky ýazgy enäniň familiýasy boýunça ýazylýar çaganyň atasynyň ady we onuň atasynyň ady (otçestwo) enäniň görkezmesi boýunça ýazylýar.

60-njy madda. Atalyk (enelik) barada jedel gozgamak

Dogluş hakyndaky aktlary registrasiýalaýyş kitabyndaky ýazgy çaganyň şol kitapda görkezilen ata-eneden bolanlygynyň subutnamasydyr.

Çaganyň atasy ýa-da enesi hökmünde ýazylan adam ýa-da çaganyň hakyky kakasy bolup durýan adam çaganyň enesi ölen ýa-da ol ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilen halatda şol edilen ýazgy hakynda özüne mälim bolan ýa-da mälim bolmaly wagtdan başlap bir ýylyň dowamynda şol ýazgy barada jedel gozgamaga haklydyr. Eger atasy ýa-da enesi

diýip ýazdyran adam şol wagta çenli kemala gelmedik bolsa, onda şol bir ýyllyk möhlet onuň on sekiz ýaşa ýeten wagtyndan hasaplanýar.

Öz arzasy boýunça ýa-da çaganyň enesi bilen ýazylan bilelikdäki arza boýunça çaganyň atasy hökmünde ýazylan adam, eger özüniň şol çaganyň hakykatda atasy dældigi arza berlen pursatda özüne mälim bolsa, atalyk hukugyna dalaş etmäge hakly dälir.

Öz aýalynyň donoryň kömegi bilen emeli hamyla edilmegine razylyk beren är şol aýalyň dogran çagasynyň atasy hökmünde ýazylýar we ýazylan ýazgysy inkär etmäge hakly dälir.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň we 1991-nji ýylyň 25-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýalarynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda; 1991-nji ýyl, № 6, 62-nji madda)

61-nji madda. Çaganyň ady

Çaga at dakylanda onuň ata-enesiniň ylalaşmagy boýunça dakylýar. Çaganyň ady barada ata-enäniň arasynda ylalaşyk bolmadyk mahalynda bu mesele hossarlyk we howandarlyk organlary tarapyndan çözülýär.

Çaga at milli döp-dessuryň berjaý edilmegi arkaly dakylýar.

(1991-nji ýylyň 29-njy maýyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl, № 9-10, 102-nji madda)

62-nji madda. Çagalaryň familiýasy we atasynyň ady

Çagalaryň familiýasy olaryň ata-enesiniň familiýasy bilen kesgitlenilýär ýa-da milli döp-dessurlaryň berjaý edilmegi arkaly kesgitlenilýär.

Türkmen döp-dessurlary boýunça çagalaryň familiýasy olaryň ata- enesiniň isleýşine görä çaganyň kakasynyň ady boýunça dakylýar, şunda atasynyň ady görkezilip hem bilner, görkezilmän hem bilner ýa-da oglan çaganyň kakasynyň adynyň yzyna «ogly» we gyz çaganyň kakasynyň adynyň yzyna «gyzy» diýen sözleri goşmak arkaly hem, ýa bolmasa şol sözleri goşman, ilki bilen çaganyň öz adyny, soňra kakasynyň adyny (atasynyň ady görkezilmän) ýazmak arkaly hem kesgitlenilýär.

Eger ata-enäniň umumy familiýasy bar bolsa, onda çagalara ata-enäniň familiýasy dakylýar. Ata-enäniň familiýalary dürli bolsa, şeýle hem ata-ene ýa-da olaryň biri familiýasyny üýtgeden bolsa, onda ata-enäniň ylalaşmagy boýunça çaga atanyň ýa-da enäniň familiýasy dakylýar. Ata-enäniň arasynda ylalaşyk bolmadyk mahalynda hossarlyk we howandarlyk organy çaganyň familiýasyny onuň kakasynyň ýa -da ejesiniň familiýasy boýunça kesgitleýär.

Ata-enäniň ýa-da olardan biriniň öz familiýasyny üýtgetmegi olaryň kemala gelen çagalarynyň familiýasynyň üýtgemegine getirip bilmez.

Ata-enäniň arasynda nikanyň ýatyrylmagy, şeýle hem nikanyň hakyky däl diýlip ykrar edilmegi çagalaryň familiýasynyň üýtgemegine getirip bilmez.

Eger atasy (enesi) nika ýatyrylandan soň ýa-da nika hakyky däl diýlip ykrar edilenden soň özüniň ýanynda ýaşamaga galan çagasyna öz familiýasyny dakmak islese, onda hossarlyk we howandarlyk organy çaganyň bähbitlerinden ugur alyp, kemala gelmedik çaganyň familiýasyny üýtgetmäge haklydyr.

Çaganyň ata-enesi biri-biri bilen nikada durmaýan, ýöne welin olaryň bilelikde beren arzasy boýunça ýa-da suduň çözgüdine laýyklykda, graždan ýagdaýynyň aktlarynyň ýazgysyny geçirýän organ tarapyndan atalygyň bellemegi registrirlenen we çaganyň familiýasy atasynyň familiýasyna üýtgedilip geçirilen halatlarynda, eger çaganyň, enesi soňra kemala gelmedik çagasyna öz familiýasyny dakmak isleýän bolsa, mesele şu

maddanyň altynjy böleginde göz önünde tutulan kadalar esasynda çözülýär.

Eger kemala gelmedik çaganyň ata-enesi biri-biri bilen nikada durmaýan bolsa we çaganyň atalygy belenmedik bolsa, çaganyň enesiniň familiýasy üýtgedilende hossarlyk we howandarlyk organlaryň görkezmesi boýunça çaganyň enesiniň arzasy esasynda şol kemala gelmedigiň familiýasy üýtgedilip bilner.

On ýaşyna ýeten çaganyň familiýasy üýtgedilende onuň islegi nazara alynýar.

Çaganyň atasynyň ady (otçestwosy) çaganyň kakasynyň ady boýunça dakylýar ýa-da beýle edilmän, milli döp-dessurlar berjaý edilip dakylýar, şu Kodeksiň 59-njy maddasynda göz önünde tutulan halatlarda bolsa, çaganyň kakasy hökmünde ýazylan adamyň ady boýunça dakylýar.

(1991-nji ýylyň 29-njy maýyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl, № 9-10, 102-nji madda)

62¹-nji madda. Çagalaryň familiýasynyň, adynyň we atasynyň adynyň ýazylyşy

Çagalaryň familiýasynyň, adynyň we atasynyň adynyň Türkmenistan SSR-niň döwlet dilinde hem-de SSSR-niň resmi dilinde ýazylyşy terjime edilmezden, milli transkripsiyada we milli dilinde eşdilişine laýyklykda amala aşyrylýar.

(1991-nji ýylyň 29-njy maýyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl, № 9-10, 102-nji madda)

8-nji bap

ATA-ENÄNIŇ ÇAGALARYNY TERBIÝELEMELIK BARADAKY HUKUKLARY WE BORÇLARY

63-nji madda. Ata-enäniň çagalaryny terbiýelemek baradaky borçlary

Ata-enäniň öz çagalaryny terbiýelemäge, olaryň saglygy, fiziki ruhy we ahlak ösüşi, okadylmagy hakynda alada etmäge, olary jemgyýet üçin peýdaly zähmete taýýarlamaga hukugy bardyr we şeýle etmäge borçludyr.

Ata-enelik hukuklary çagalaryň bähbitleriniň tersine ulanylyp bilinmez.

Ata-eneler (olaryň biri) terbiýelemek boýunça borçlaryny degişli derejede ýerine ýetirmände ýa-da ata-enelik hukuklaryny hyýanatly ulananda çagalar öz hukuklarynyň we bähbitleriniň goralmagy üçin hossarlyk we howandarlyk organlara ýüz tutmaga haklydyr.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň we 1991-nji ýylyň 25-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýalarynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda; Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl, № 6, 62-nji madda)

64-nji madda. Ata-enäniň çagalarynyň hukuklaryny we bähbitlerini goramak baradaky borçlary

Kemala gelmedik çagalaryň hukuklaryny we bähbitlerini goramak işi şol çagalaryň ata-enesiniň üstüne ýüklenilýär.

Ata-ene özüniň kemala gelmedik çagalarynyň kanuny wekilleri diýlip ykrar edilýär we olar aýratyn ygtyýar almazdan, ähli edaralarda, şol sanda sud edaralarynda hem özüniň kemala gelmedik çagalarynyň hukuklaryny we bähbitlerini goraýarlar.

65-nji madda. Ata-enäniň ikisiniň hem hukuklarynyň we borçlarynyň deňligi

Özüniň çagalary barasynda ata bilen enäniň hukuklary we borçlary deňdir.

Ata-enäniň arasyndaky nika bozulan mahalynda hem ata-ene özleriniň çagalary barasynda deň hukuklardan peýdalanylýar we olaryň deň borçlary bardyr.

Çagalary terbiýelemäge degişli ähli meseleler ata-enäniň ikisiniň özara ylalaşmagy bilen çözülýär.

Ata-enäniň özara ylalaşygy bolmadyk mahalynda, jedelli mesele ata-enäniň gatnaşmagy bilen hossarlyk we howandarlyk organlary tarapyndan çözülýär.

66-njy madda. Ata-ene biri-birinden aýry ýerde ýaşan mahalynda kemala gelmedik çagalaryň ýaşamaly ýeri

Eger nikanyň bozulmagy zerarly ýa-da başga sebäplere görä ata-ene bile ýaşamaýan bolsa, onda kemala gelmedik çagalaryň kimiň ýanynda ýaşamalydygy ata-enäniň ylalaşmagyna baglydyr.

Ata-enäniň arasynda ylalaşyk bolmadyk mahalynda, jedel çagalaryň bähbitlerinden ugur alnyp we onuň isleglerini nazarda tutmak bilen, sud tarapyndan çözülýär.

Sud, mümkin bolan mahalynda, çaganyň ýaşyny we ösüş derejesini nazara alyp, onuň ata-enäniň haýsy biriniň ýanynda galmak isleýändigini aýdyňlaşdyrmalydyr. Çaganyň islegi sud tarapyndan nazara alynmalydyr, emma welin sud çaganyň bu islegini çaganyň bähbitlerine laýyk gelmeýän isleg diýip hasap etse, onda çaganyň şol islegi sud üçin hökmany däldir.

(1991-nji ýylyň 25-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl № 6, 62-nji madda)

67-nji madda. Aýry ýaşayan ata-enäniň çagalary terbiýelemäge gatnaşmagy

Çagalaryndan aýry ýaşayan ata (ene) olary terbiýelemäge gatnaşmaga borçludyr we onuň olar bilen gatnaşyk saklamaga haky bardyr. Atanyň (enäniň) öz çagalary bilen gatnaşyk saklamagyna we olary terbiýelemäge gatnaşmagyna päsgel bermäge çagalary öz ýanynda ýaşayan atanyň (enäniň) haky ýokdur.

Eger ata-ene aýry ýaşayan atanyň (enäniň) çagalary terbiýelemäge gatnaşmagy barada ylalaşyga gelip bilmese, onda şol tertibi hossarlyk we howandarlyk organlar ata-enäniň gatnaşmagynda çagalaryň bähbitlerinden ugur alyp kesgitleýär.

Eger aýry ýaşayan atanyň (enäniň) çaga bilen gatnaşykda bolmak hukugy çaganyň kadaly terbiýe almagyna päsgel berse we oňa zyýanly täsir etse, hossarlyk we howandarlyk organlar ata-enäni şeýle hukukdan belli bir möhlet bilen mahrum edip biler.

Ata-ene hossarlyk we howandarlyk organlarynyň kararlaryna tabyn bolmadyk halatda şol organlaryň, şeýle hem ata-enäniň her biriniň jedeli çözmek üçin suda ýüz tutmaga haky bardyr.

Suduň karary ýerine ýetirilmände günäkär ata (ene) barada Türkmenistan SSR-niň kanunlarynda göz önünde tutulýan çäreler görülyär.

Suduň karary zandyýamanlyk bilen ýerine ýetirilmände aýry ýaşayan atanyň (enäniň) çaganyň bähbitlerinden ugur alyp onuň özüne berilmegi hakynda hak islegi bilen suda ýüz tutmaga haky bardyr.

(1991-nji ýylyň 25-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl, № 6, 62-nji madda)

68-nji madda. Atasynyň (babasynyň) we enesiniň (mamasynyň) öz agtyklary bilen gatnaşyk saklamak hukugy

Atasynyň (babasynyň) we enesiniň (mamasynyň) öz agtyklary bilen gatnaşyk

saklamaga haky bardyr. Özleriniň agtyklary bilen gatnaşyk saklamaga agtyklaryň atasyna (babasyna) we enesine (mamasyna) mümkinçilik bermekden çaganyň ata-enesi ýüz dönderen mahalynda, hossarlyk we howandarlyk organlary özüleri tarapyndan bellenen tertipde, agtyklaryň atasynyň (babasynyň) we enesiniň (mamasynyň) öz agtyklary bilen gatnaşyk saklamagyna mümkinçilik bermäge çaganyň ata-enesini borçly edip bilerler, eger şol organlar olaryň öz agtyklary bilen şunuň ýaly gatnaşyk saklamagy çaganyň kadaly terbiýelenilmegine päsgel bermeýän bolsa we oňa zyýanly täsir etmeýän bolsa, şeýle edip bilerler.

69-njy madda. Ata-enelik hukuklaryny goramak

Ata-ene özüleriniň çagalaryny bikanun esasynda ýa-da sud çözgüdi bolmazdan saklaýan her bir adamdan şol çagalarynyň gaýtarylyp berilmegini talap etmäge haklydyr.

Bu barada jedel ýüze çykan mahalynda ata-ene jedeli çözmek üçin suda ýüz tutmaga haklydyr. Eger sud çagany ata-enesine bermek şol çaganyň bähbitlerine ters gelýär diýen netijä gelse, onda sud ata-enäniň talabyny kanagatlandyrmakdan ýüz döndermäge haklydyr.

70-nji madda. Ata-enelik hukuklaryndan mahrum etmek

Eger ata-enäniň özüleriniň çagalaryny terbiýelemek baradaky borçlaryny ýerine ýetirmekden boýun gaçyranlygy şol sanda çaga dogrulýan öýden (bölümden) we çagalar üçin beýleki bejeriş-profilaktika we okuw-terbiýeleýiş edaralardan çagany almakdan ýerliksiz sebäpli boýun gaçyranlygynda ýa-da olaryň özüleriniň ata-enelik hukuklaryny hyýanatçylykly peýdalanýanlygy, çagalara rehimsiz garaýanlygy, özüleriniň jemgyýete ýat bolan bozuk gylyk-häsiýeti bilen çagalara zyýanly täsir edýänligi takyklanylsa, şonuň ýaly-da ata-ene öwrendekli alkogolik ýa-da neşekeş bolsa, onda ata-ene ýa-da olaryň biri ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilip bilner.

(1991-nji ýylyň 25-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl № 6, 62-nji madda)

71-nji madda. Ata-enelik hukuklaryndan mahrum etmek hakyndaky işlere garamagyň tertibi

Ata-enelik hukuklaryndan mahrum etmeklik diňe sud tertibinde amala aşyrylýar. Ata-enelik hukuklaryndan mahrum etmek hakyndaky işlere döwlet ýa-da jemgyýetçilik guramalarynyň, çaganyň ata-enesinden biriniň ýa-da çaganyň hossarynyň (howandarynyň) habar bermegi boýunça, şonuň ýaly-da prokuroryň talap etmegi boýunça garalýar.

Eger sud ata-enelik hukuklaryndan mahrum etmek hakyndaky işe garalanda ata-enäniň ýa-da olaryň biriniň hereketlerinde jenaýatyň alamatynyň üstüni açsa, ol bu barada prokurora habar berýär ýa-da jenaýat işini gozgaýar.

Sud ata-enelik hukuklaryndan mahrum etmek hakyndaky işlere prokuroryň gatnaşmagynda garaýar.

Ata-enelik hukuklaryndan atany (enäni) mahrum etmek hakynda çözgüt çykaran mahalynda sud şonuň bilen bir wagtyň özünde şol adamdan aliment töledip almak hakyndaky meseläni hem çözüýär.

(1991-nji ýylyň 25-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl № 6, 62-nji madda)

72-nji madda. Ata-enelik hukuklaryndan mahrum etmegiň netijeleri

Özleriniň ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilen ata-ene haýsy çaga barasynda ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilen bolsa, şol çaga bilen garyndaşlyk faktyna esaslandyrylan ähli hukuklaryny, şol sanda özlerini eklemek üçin öz çagalaryndan kömek almak hukugyny hem ýitirýärler.

Ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilmegi ata-enäni özleriniň çagalaryny eklemek borjundan boşatmaýar.

73-nji madda. Ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilen atany (enäni) jaýdan çykarmak

Eger ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilen ata (ene) sosialistik umumy ýaşayyş kadalaryny birsyhly bozup durmagy sebäpli şol çaga bilen bile ýaşamak mümkinçiligini aradan aýyryan bolsa, duýduryş we jemgyýetçilik täsir ediş çäreleri hem netije bermedik bolsa, onda başga ýaşayyş jaýyny bermezden, bu ata (ene) hossarlyk we howandarlyk organlarynyň talap etmegi boýunça, Türkmenistan SSR-niň ýaşayyş jaý Kodeksiniň 108-nji maddasyna laýyklykda jaýdan çykarylyp bilner.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1985-nji ýylyň 20-nji awgustynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1985-nji ýyl, № 23, 130-njy madda)

74-nji madda. Ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilen adamlaryň çagalaryny ýerleşdirmek

Çaganyň ata-enesiniň ikiside ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilen mahalynda, şol çaga hossarlyk we howandarlyk organlarynyň hossarlygyna berilýär.

75-nji madda. Ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilen ata-enäniň öz çagalary bilen görüşmegi

Ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilen ata-enäniň haýyşy boýunça hossarlyk we howandarlyk organlary ata-enäniň öz çagalary bilen görüşmegine ygtyýar berip bilerler, eger çagalaryň ata-enesi bilen gatnaşmagy çagalara zyýanly täsir etmese we eger çaga perzentlige alynmadyk bolsa, şeýle edip bilerler.

76-njy madda. Ata-enelik hukuklaryny dikeltmek

Çagalaryň bähbitleri ata-enelik hukuklarynyň dikeldilmegini talap edýän bolsa, özi-de çagalar perzentlige alynmadyk bolsa, onda ata-enelik hukuklarynyň dikeldilmegine ýol berilýär.

Ata-enelik hukuklaryny dikeltmeklik şol hukuklardan mahrum edilen adamyň ýa-da prokuroryň talap etmegi boýunça diňe sud tertibinde amala aşyrylýar.

77-nji madda. Ata-enäni ata-enelik hukuklardan mahrum etmän çagany olaryň elinden almak

Eger çagany saklaýan adamlaryň elinde çagany galdyrmak çaga üçin howply bolup durýan bolsa, onda hossarlyk we howandarlyk organlarynyň, döwlet ýa-da jemgyýetçilik guramalarynyň, ata-enäniň biriniň ýa prokuroryň talap etmegi boýunça sud çaganyň ata-enesiniň ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilendigine edilmändigine garamazdan, çagany saklaýan adamlaryň elinden şol çagany almak hem-de ony hossarlyk we

howandarlyk organlarynyň hossarlygyna bermek hakynda çözügüt çykaryp biler.

Aýratyn halatlarda çaganyň jany ýa-da saglygy üçin gös-göni howp dörände hossarlyk we howandarlyk organyň çagany ata-enäniň ýa-da ony terbiýelemäge hakykatda alan beýleki adamlaryň elinden haýal etmän almak hakynda karar kabul etmäge haky bardyr. Şu halatlarda hossarlyk we howandarlyk organy prokurora haýal etmän habar bermäge we ata-enäni ýa-da olaryň birini ata-enelik hukuklaryndan mahrum etmek ýa-da çagany elinden almak hakynda hak islegi bilen karar kabul edilenden soň ýedi gün möhletde suda ýüz tutmaga borçludyr.

Eger çagany elden almak üçin esas bolan sebäpler aradan aýrylsa, onda sud çaganyň bähbitlerinden ugur alyp, çaganyň ata-enesiniň ýa-da prokuroryň talap etmegi boýunça çagany ata-enesine gaýtaryp bermek hakynda çözügüt çykaryp biler.

(1991-nji ýylyň 25-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda — Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991 –nji ýyl, № 6, 62-nji madda)

78-nji madda. Çagalar hakyndaky jeddeleri çözmäge hossarlyk we howandarlyk organlarynyň gatnaşmagy

Sud çagalar hakyndaky jeddeleri çözüän mahalynda hossarlyk we howandarlyk organy işe gatnaşdyrylmalydyr.

79-njy madda. Çagalary bermek ýa-da elden almak hakynda sudlaryň çykaran çözügütlerini ýerine ýetirmek

Çagalary bermek ýa-da olary ata-enäniň ýa beýleki adamlaryň elinden almak hakynda sudlaryň çykaran çözügütleri hossarlyk we howandarlyk organlarynyň hökman gatnaşmagy bilen kazyýet ýerine ýetirijileri tarapyndan ýerine ýetirilýär.

Çözügüdiň ýerine ýetirilmegine ata-enäniň ýa-da çaga hossarlyk edýän beýleki adamyň päsgele berýän halatlarynda, Türkmenistan SSR-niň Graždan prosessual kodeksiniň 412-nji maddasynda göz önünde tutulan çäreler ulanylýar.

(2007-nji ýylyň 26-njy ýanwaryndaky we 12-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýalarynda- Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2007-nji ýyl, № 1, 4-nji madda)

9-njy bap ATA-ENÄNIŇ WE ÇAGALARYŇ ALIMENT TÖLEMEK BORÇLARY

80-nji madda. Ata-enäniň çagalary ekläp-saklamak baradaky borçlary

Ata-ene özläriniň kemala gelmedik çagalaryny we kemala gelen, ýöne welin işe ýarawsyz we kömege mätäç çagalaryny ekläp-saklamaga borçludyr.

81-nji madda. Kemala gelmedik çagalar üçin olaryň ata-enesinden töledilip alynýan alimentleriň möçberi

Kemala gelmedik çagalar üçin olaryň ata-enesinden: bir çaga üçin - ata-enesiniň gazanjynyň (girdejisiniň) dördten bir bölegi, iki çaga üçin - üçden bir bölegi, üç we ondan köp çaga üçin - ýarysy möçberinde her aýda her çaga üçin 100 manatdan az bolmaly dälär möçberde aliment alynýar.

Eger aliment tölemäge borçly atanyň (enäniň) kemala gelmedik başga çagalary bolup, şu maddada bellenen möçberde aliment alynýan mahalynda şol çagalaryň maddy taýdan

üpjünçiligi aliment alýan çagalaryňkydan az bolsa, şeýle hem aliment töleýän ata (ene) birinji ýa-da ikinji topar inwalidi bolsa, ýa-da çagalar işleýän bolsa we olaryň ýeterlik gazanjy bar bolsa, ýa başga esasly sebäpler bolan wagtynda - şeýle halatlarda aliment tölemegiň şol bellenen möçberleri we onuň minimal möçberi sud tarapyndan azaldylyp bilner.

Eger çagalar bütinleý döwletiň ýa-da jemgyýetçilik guramasynyň hasabyna eklenip-saklanylýan bolsa, alimentleriň möçberini azaltmaga ýa-da aliment tölemekden boşatmaga suduň haky bardyr.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1987-nji ýylyň 21-nji aprelinde kabul eden Ukazynyň we 1992-nji ýylyň 26-njy iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýalarynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1987-nji ýyl, № 12, 55-nji madda; Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1992-nji ýyl, № 6, 61-nji madda)

82-nji madda. Çagalar edaralaryna ýerleşdirilen çagalary eklemek üçin harajatlary töledip almak

Çagalar edaralaryna ýerleşdirilen çagalary eklemek üçin edilýän harajatlar çagalaryň ata-enesinden şu Kodeksiň 81-nji maddasynda bellenen möçberlerde şol edaralaryň peýdasyna töletdirilip alnyp bilner. Şunuň ýaly halatlarda çagalary eklemek üçin serişdeler ata-enäniň her birinden töletdirilip alynýar, eger ata-ene çagalary eklemek üçin hak tölemekden kanun boýunça boşadylmadyk bolsa, şeýle edilýär. Şeýle halatlarda ata-enäniň birine (hossara, howandara) ozal tölenilmeli edilen alimenti töledip almaklyk bes edilýär.

Döwlet çagalar edaralaryndaky çagalary eklemek üçin ata-enelerden töletdirilip alynýan serişdeler şu Kodeksiň 81-nji maddasynda bellenen möçberlerde, terbiýelenýänleriň süýşürintgiler bankyndaky şahsy sçýotlaryna geçirilýär.

(1991-nji ýylyň 12-nji noýabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda- Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl, № 16, 171-nji madda)

83-nji madda. Aliment tutulyp alnan mahalynda hasaba alynmaly gazanjyň (girdejiniň) görnüşleri

SSR Soýuzynyň we soýuz respublikalaryň Nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň esaslaryna laýyklykda, aliment tutulyp alnan mahalynda hasaba alynmaly gazanjyň (girdejiniň) görnüşleri SSSR Ministrler Soweti tarapyndan bellenen tertipde kesgitlenilýär.

84-nji madda. Çagalar üçin alimenti belli bir pul summasynda töledip almak

Özüniň kemala gelmedik çagalary üçin aliment tölemäge borçly atanyň (enäniň) wagtly-wagtynda alynmaýan hem-de üýtgäp durýan gazanjy ýa girdejisi bolan halatlarda ýa-da bu ata (ene) gazanjynyň ýa girdejisiniň bir bölegini natura görnüşinde alýan halatlarynda, şonuň ýaly-da atanyň (enäniň) gazanjyndan (girdejisinden) alynmaly aliment paýyny kesgitlemek mümkin bolmadyk ýa-da kesgitlemek kyn bolan beýleki halatlarda, aliment tölenilmegini talap edýän adamyň haýyşy boýunça aliment her aýda tölenilip durulmaly belli bir pul summasynda kesgitlenilip bilner.

Tölenilmeli bu summanyň möçberi atanyň (enäniň) çak edilýän gazanjyndan (girdejisinden) ugur alnyp, şu Kodeksiň 81-nji maddasynda bellenen kadalara laýyklykda kesgitlenilýär.

Eger çagalar ata-enäniň her biriniň ýanynda galýan bolsa, onda ata-enäniň üpjünçiligi pes bolan biriniň peýdasyna olaryň beýlekisinden alynýan alimentiň möçberi ata-enäniň

maddy we maşgala ýagdaýyna garap, şu Kodeksiň 81-nji maddasynda bellenen çäklerde sud tarapyndan belli bir pul summasynda kesgitlenilýär we her aýda töledilip alynýar.

85-nji madda. Mellek ýerindäki kömekçi hojalykdan girdeji alýan adamlardan aliment töledip almak

Özüniň kemala gelmedik çagalary üçin aliment töleýän ata (ene) mellek ýerindäki kömekçi hojalykdan goşmaça girdeji alýan bolsa, onda gazanjynyň (girdejisiniň) şu Kodeksiň 81-nji maddasynda bellenen möçberdäki degişli bölegini otçisleniýe etmekden başga-da ondan her aýda tölenilip durulmaly belli bir pul summasy töletdirilip alnyp bilner.

Bu summanyň möçberi mellek ýerindäki kömekçi hojalykdan bu atanyň (enäniň) paýyna düşer diýlip çak edilýän girdejilerden ugur alnyp, şu Kodeksiň 81-nji maddasynda bellenen kadalara laýyklykda sud tarapyndan kesgitlenilýär.

86-njy madda. Çagalary ekläp-saklamak baradaky goşmaça çykdajylara ata-enäniň goşant goşmagy

Kemala gelmedik çagalar üçin aliment töleýän ata-ene aýratyn ýagdaýlar (çaganyň agyr kesellemegi, maýyp bolmagy we şulara meňzeşler) sebäpli dörän goşmaça çykdajylara, öz goşandyny goşmaga çekilip bilner.

Şunuň ýaly çykdajylara goşant goşmagyň möçberi ata-enäniň maddy we maşgala ýagdaýy nazara alnyp, sud tarapyndan belli bir pul summasynda kesgitlenilýär.

87-nji madda. Işe sudda garalmazyndan öň çagalar üçinimenti wagtlaýyn töledip almak

Şu Kodeksiň 57-nji we 58-nji maddalaryna laýyklykda, graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalaýyş kitabynda jogap beriji çaganyň atasy (enesi) hökmünde ýazylan halatlarynda, kemala gelmedik çagalary eklemek üçin ata-eneden serişdeler töletdirip almak baradaky işler boýunça sud ýa-da sudýa işegaramazdan öň çagalary eklemek üçin çykdajylary wagtlaýyn çekmäge jogap berijiniň nähili derejede borçludygy hakynda kesgitleme çykarmaga haklydyr.

Bu summanyň möçberi jogap berijiniň gazanjynyň (girdejisiniň) belli bir bölegi möçberinde ýa-da belli bir pul summasynda kesgitlenilip bilner.

88-nji madda. Kemala gelen, ýöne welin işe ýarawsyz çagalar üçin tölenilmeliimentiň möçberi

Kemala gelen, ýöne welin kömege mätäç we işe ýarawsyz çagalar üçin ata-eneden alynýanimentiň möçberi ata-enäniň we kömege mätäç çagalaryň maddy hem-de maşgala ýagdaýyndan ugur alnyp, her aýda tölenilip durulýan belli bir pul summasynda sud tarapyndan kesgitlenilýär.

89-njy madda. Çagalaryň ata-eneleri baradaky borçlary

Çagalar ata-eneleri hakynda alada etmäge we olara kömek bermäge borçludylar.

Işe ýarawsyz, kömege mätäç ata-eneleri eklemek olaryň kemala gelen çagalarynyň borjudyр.

Ata-enesine aliment töleýän kämillik ýaşyna ýeten çagalar aýratyn ýagdaýlar (agyr

kesel, maýyp bolmak, ata-enä seredyňan adamlaryň zähmetine hak tölemek we ş.m.) sebäpli ýüze çykan goşmaça çykdajylary tölemäge çekilip bilner.

Ata-enäniň döwlet ýa-da jemgyýetçilik edaralarynyň hossarlygynda bolmagy çagalary özleriniň ata-enesini eklemek borçlaryndan boşatmaýar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň we 1991-nji ýylyň 25-nji maýyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýalarynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda; Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl, № 6, 62-nji madda)

90-njy madda. Ata-ene üçin alynýan alimentiň möçberi

Kömege mätäç bolan işe ýarawsyz ata-enesi üçin çagalaryň her birinden alynýan alimentiň möçberi ata-enäniň we çagalaryň maddy hem-de maşgala ýagdaýyndan ugur alnyp, her aýda tölenilip durulýan belli bir pul summasynda sud tarapyndan kesgitlenilýär.

Bu summany kesgitläň mahalynda sud talabyň ähli çagalara ýa-da olaryň diňe birine ýa birnäçesine bildirilendigine garamazdan, şol ata-enäniň kemala gelen çagalarynyň hemmesini göz önünde tutýar.

91-nji madda. Çagalary ata-enäni eklemek borçlaryndan boşatmak

Ata-enäniň özleriniň ata-enelik borçlaryny ýerine ýetirmekden boýun gaçyrandygy sud tarapyndan takyklanylýan bolsa, onda çagalar özleriniň ata-enesini eklemek borçlaryndan we olara seredilmegi üçin çykdajylary töletdirmekden boşadylyp bilner.

(1991-nji ýylyň 25-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl, № 6, 62-nji madda)

92-nji madda. Kemala gelmedik çagalar üçin ata-eneden alynýan alimentiň möçberini üýtgetmek

Şu Kodeksiň 81-nji maddasynyň ikinji böleginde göz önünde tutulan ýagdaýlar dörän mahalynda, kemala gelmedik çagalar üçin aliment töleýän ata (ene) gazanjynyň (girdejisiniň) çagalary eklemek üçin suduň çözgüdi ýa-da halk sudýasynyň karary tarapyndan tölenilmeli edilen bölegini azaltmak hakyndaky hak islegi bilen ýüz tutmaga haklydyr.

Şu Kodeksiň 81-nji maddasynyň üçünji böleginde göz önünde tutulan halatlarda, aliment töleýän ata (ene) alimentiň möçberini azaltmak ýa-da aliment tölemekden boşamak hakyndaky hak islegi bilen ýüz tutmaga haklydyr.

Şunuň ýaly ýagdaýlar aradan aýrylan mahalynda, kemala gelmedik çagalar üçin aliment alýan adam jogap berijiniň gazanjynyň (girdejisiniň) şu Kodeksiň 81-nji maddasynyň birinji böleginde bellenen möçberinde aliment töledip almak hakyndaky hak islegi bilen ýüz tutmaga haklydyr.

Kemala gelmedik çagalar üçin belli bir pul summasynda aliment töleýän (şu Kodeksiň 84-nji maddasy) atanyň (enäniň) maddy ýa-da maşgala ýagdaýy üýtgän mahalynda, sud gyzyklanýan adamyň talap etmegi boýunça alimentiň möçberini üýtgetmäge haklydyr.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1985-nji ýylyň 8-nji aprelinde kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1985-nji ýyl, № 10, 71-nji madda)

93-nji madda. Sudlaryň birnäçe çözgüdi ýa-da halk sudýasynyň birnäçe karary boýunça aliment tölenilmeli halatlarda alimentiň möçberini üýtgetmek

Eger dürli ata-eneden bolan kemala gelmedik çagalary eklemek üçin sudlaryň birnäçe çözüdi ýa-da halk sudýasynyň birnäçe karary boýunça ata-enäniň birinden alynmaly edilen aliment umuman alanynda şu Kodeksiň 81-nji maddasynda göz önünde tutulan aliment möçberinden artýan bolsa, aliment töleýän ata (ene) aliment almak hakynda kimiň peýdasyna suduň çözüdi ýa-da halk sudýasynyň karary çykarylan bolsa, şol adamlaryň her birine suduň çözüdi ýa-da halk sudýasynyň karary boýunça alimentiň möçberini degişli suratda azaltmak hakynda hak islegini bildirip biler.

Şunuň ýaly hak islegine garan mahalynda, suduň çözügütleriniň ýa-da halk sudýasynyň kararlarynyň hemmesi boýunça tölenilmeli alimentler barasynda şu Kodeksiň 81-nji maddasynda belenen möçberden ugur alyp, sud özleri barasynda suduň çözüdi ýa-da halk sudýasynyň karary çykarylan çagalaryň her birine deň paýlarda düşýän alimentiň täze möçberini kesgitleýär.

Alimentiň möçberini azaltmak üçin esas bolan ýagdaýlar aradan aýrylan mahalynda, kemala gelmedik çagalar üçin aliment alýan adam şu Kodeksiň 81-nji maddasynda göz önünde tutulan möçberde aliment töledip almak hakyndaky talap bilen suda ýüz tutmaga haklydyr.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1985-nji ýylyň 19-njy fewralynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda- TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1985-nji ýyl, № 5, 15-nji madda)

94-nji madda. Kemala gelen çagalar üçin ata- eneden we ata-ene üçin çagalardan töledip alynýan alimentiň möçberini üýtgetmek

Eger özleriniň kemala gelen, ýöne welin kömege mätäç bolan işe ýarawsyz çagalaryny eklemek üçin ata-eneden alynmaly ýa-da kömege mätäç bolan işe ýarawsyz ata-enäni eklemek üçin çagalardan alynmaly summanyň möçberi sud tarapyndan beleneninden soň ata-enäniň ýa-da çagalaryň maddy ýagdaýy ýa-da maşgala ýagdaýy üýtgän bolsa, onda sud olaryň her biriniň talap etmegi boýunça alimentiň belenen möçberini üýtgetmäge haklydyr.

10-njy bab MAŞGALANYŇ BEÝLEKI ÇLENLERINIŇ ALIMENT TÖLEMEK BORÇLARY

95-nji madda. Öweý atanyň we öweý enäniň öweý ogullaryny hem-de öweý gyzlaryny eklemek borjy

Özleriniň kemala gelmedik öweý ogullaryny we öweý gyzlaryny eklemek borjy öweý atanyň we öweý enäniň üstüne ýüklenilip bilner, eger öweý ogullary we öweý gyzlary olaryň terbiýelemeginde ýa-da eklemeginde bolan bolsalar we olaryň ata-enesi ýok bolsa ýa-da olar özleriniň eklenmegi üçin özleriniňata-enesinden ýeterlik serişde alyp bilmeýän bolsalar, şeýle edilip bilner.

Özleriniň kemala gelen, ýöne welin kömege mätäç bolan işe ýarawsyz öweý ogullaryny we öweý gyzlaryny eklemek borjy öweý atanyň we öweý enäniň üstüne ýüklenilip bilner, eger bu öweý ogullary we öweý gyzlary olaryň eklemeginde ýa-da terbiýelemeginde bolan bolsalar we olaryň ata-enesi, aýaly (äri) we kemala gelen çagalary ýok bolsa ýa-da özleriniň eklenmegi üçin olardan ýeterlik serişde alyp bilmeýän bolsalar, şeýle edilip bilner.

96-njy madda. Öweý ogullaryň we öweý gyzlaryň öweý atasyny hem-de öweý

enesini eklemek borjy

Kemala gelen öweý ogullary we öweý gyzlary özleriniň kömege mätäç bolan işe ýarawsyz öweý atasyny we öweý enesini eklemäge borçludylar, eger öweý ata we öweý ene öweý ogullaryny we öweý gyzlaryny azyndan baş ýyllap terbiýelän ýa-da eklän bolsalar hem-de olaryň aýaly (äri) we olary kanun boýunça eklemäge borçly çagalary bolmasa ýa-da özleriniň eklenmegi üçin olardan zerur serişde alyp bilmeýän bolsalar, şeýle etmäge borçludylar.

Eger öweý ata we öweý ene özleriniň öweý ogullaryny we öweý gyzlaryny terbiýelemek ýa-da eklemek baradaky borçlaryny talaba laýyk ýerine ýetirmedik bolsalar, onda sud öweý atany we öweý enäni eklemek borjundan öweý ogullaryny we öweý gyzlaryny boşatmaga haklydyr.

97-nji madda. Doganlaryň we uýalaryň özleriniň kemala gelmedik ýa-da kemala gelse-de işe ýarawsyz doganlaryny we uýalaryny eklemek borjy

Ýeterlik serişdeleri bolan doganlar we uýalar özleriniň kömege mätäç bolan kemala gelmedik doganlaryny we uýalaryny eklemäge borçludylar, eger kömege mätäç bolan kemala gelmedik doganlaryň uýalaryň ata-enesi ýok bolsa ýa-da olar eklenmek üçin ata-enesinden kömek alyp bilmeýän bolsalar, şeýle etmäge borçludylar. Ýeterlik serişdeleri bolan doganlar we uýalar özleriniň kemala gelen, ýöne welin kömege mätäç bolan işe ýarawsyz doganlary we uýalary barasynda hem hut şeýle etmäge borçludylar, eger kemala gelen, ýöne welin kömege mätäç bolan işe ýarawsyz doganlaryň we uýalaryň ata-enesi ýok bolsa ýa-da olar eklenmek üçin özleriniň ata-enesinden, aýalyndan (ärinden) ýa-da çagalaryndan kömek alyp bilmeýän bolsalar, şeýle etmäge borçludylar.

98-nji madda. Atasynyň (babasynyň) we enesiniň (mamasynyň) özleriniň agtyklaryny eklemek borjy

Ýeterlik serişdeleri bolan ata (baba) we ene (mama) özleriniň kömege mätäç bolan kemala gelmedik agtyklaryny eklemäge borçludylar, eger kemala gelmedik agtyklary eklenmek üçin özleriniň ata-enesinden kömek alyp bilmeýän bolsalar, şeýle etmäge borçludylar. Olar özleriniň kemala gelen, ýöne welin kömege mätäç bolan işe ýarawsyz agtyklary barasynda hem şeýle etmäge borçludylar, eger kemala gelen, ýöne welin kömege mätäç bolan işe ýarawsyz agtyklarynyň ata-enesi, aýaly (äri) ýa-da kemala gelen çagalary ýok bolsa ýa-da olar eklenmek üçin olardan kömek alyp bilmeýän bolsalar, şeýle etmäge borçludylar.

99-njy madda. Agtyklaryň atasyny (babasyny) we enesini (mamasyny) eklemek borjy

Ýeterlik serişdeleri bolan agtyklar özleriniň kömege mätäç bolan işe ýarawsyz atasyny (babasyny) we enesini (mamasyny) eklemäge borçludylar, eger kömege mätäç bolan işe ýarawsyz atasynyň (babasynyň) we enesiniň (mamasynyň) kemala gelen çagalary ýa-da aýaly (äri) ýok bolsa ýa-da olar özleriniň eklenmegi üçin olardan kömek alyp bilmeýän bolsalar, şeýle etmäge borçludylar.

100-nji madda. Hakykat ýüzündäki terbiýeçileriň özleriniň terbiýeleýänlerini eklemek borjy

Çagalary hemişelik terbiýelemäge we eklemäge alan adamlar olary mundan beýläk terbiýelemekden we eklemekden boýun gaçyran mahalynda, olar özleriniň kemala gelmedik terbiýeleýänlerini, şonuň ýaly-da kemala gelen, ýöne welin kömege mätäç bolan işe ýarawsyz terbiýeleýänlerini eklemägeborçludyr, eger bu terbiýelenýänleriň ata-enesi ýok bolsa ýa-da olar eklenmek üçin özleriniň ata-enesinden ýeterlik kömek alyp bilmeýän bolsalar, şeýle etmäge borçludyr.

Şu maddada göz önünde tutulan borçlar hossarlar (howandarlar) hökmünde çagalary terbiýeleýän adamlaryň üstüne ýüklenilmeýär.

101-nji madda. Terbiýelenýänleriň özleriniň hakykat ýüzündäki terbiýeçilerini eklemek borçlary

Hemişelik terbiýelenmekde we eklenmekde bolan adamlar özlerini hakykat ýüzünde terbiýelän adamlary eklemäge borçludyr, eger özlerini hakykat ýüzünde terbiýelän adamlar işe ýarawsyz we kömege mätäç bolsa hem-de olar eklenmek üçin özleriniň çagalaryndan ýa-da äriden (aýalyndan) kömek alyp bilmeýän bolsalar, şeýle etmäge borçludyr.

Eger bu terbiýelenen adamlar baş ýyldan az wagtlap terbiýelenilen we eklenilen bolsalar, onda sud şu maddada göz önünde tutulan borjy ýerine ýetirmekden olary boşatmaga haklydyr.

102-nji madda. Maşgala çlenleri üçin töledip alynýan alimentiň möçberi

Şu bapda görkezilen adamlar üçin alynýan alimentiň möçberi özünden aliment alynýan adamyň we özüne her aýda belli bir pul summasynda aliment berilýän adamyň maddy we maşgala ýagdaýyndan ugur alnyp, sud tarapyndan kesgitlenilýär.

Eger şol adamyny eklemäge bir wagtyň özünde birnäçe adam borçly bolsa, onda sud şol adamlaryň maddy we maşgala ýagdaýyna garap, bu borjy ýerine ýetirmäge şol adamlaryň her biriniň gatnaşyş möçberini kesgitleýär, şunda sud talabyň bu adamlaryň hemmesine ýa-da olaryň diňe birine ýa birnäçesine bildirilendigine garamazdan, aliment tölemäge borçly adamlaryň hemmesini göz önünde tutýar.

103-nji madda. Alimentiň möçberini üýtgetmek

Şu bapda sanalyp geçilen adamlary eklemek üçin alynýan summa sud tarapyndan bellenilenden soň, eklemäge borçly bolan adamyň ýa-da aliment alýan adamyň maddy ýagdaýy ýa-da maşgala ýagdaýy üýtgän halatlarynda, sud olaryň her biriniň hak islegi boýunça alimentiň bellenen möçberiniüýtgetmäge haklydyr.

104-nji madda. Aliment tölemek borçlarynyň ýatyrylmagy

Aliment tölemek borjunyň ýüze çykmagy üçin esas bolan ýagdaýlar, ýagny şu Kodeksiň onunjy babynda göz önünde tutulan ýagdaýlar aradan aýrylan bolsa, onda özünden aliment alynýan adam özüniň mundan beýläk aliment tölemekden boşadylmagyny sud üsti bilen talap etmäge haklydyr.

11-nji bap

ALIMENT TÖLEMEGIŇ ÝA-DA TÖLEDIP ALMAGYŇ TERTIBI

105-nji madda. Meýletin tertipde aliment tölemek

Alimentler aliment tölemäge borçly bolan adamyň hut özi tarapyndan ýa-da onuň işleýän ýa-da onuň pensiýa, stipendiýa alýan ýerindäki administrasiýanyň üsti bilen meýletin tertipde tölenilýär.

Çagalary üçinimenti meýletin tölemäge isleg bildiren adamyň öz işleýän ýa-da pensiýa, posobiýe, stipendiýa we gaýry pul alýan ýerindäki kärhananyň, edaranyň, guramanyň administrasiýasyna onuň beren ýazmaça arzasynda arza bereniň familiýasy, ady, atasynyň ady we doglan ýyly, ýaşayan ýeri, wezipesi (ýerine ýetirýän işi), eklemek üçin aliment tutulyp berilmeli adamyň familiýasy, ady, atasynyň ady we doglan wagty, aliment tölenilmeli ýa-da iberilmeli adamyň familiýasy, ady, atasynyň ady we adresi görkezilmelidir.

Alimenti meýletin tölemek tertibi aliment alyjynyň aliment töletdirip almak hakyndaky arzasy bilen islän wagty suda ýüz tutmak hukugyny aradan aýyrmaýar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1985-nji ýylyň 19-njy fewralynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1985-nji ýyl, № 5, 15-nji madda)

106-njy madda. Kärhananyň, edaranyň, guramanyň administrasiýasynyňimenti tutup almak borjy

Aliment töleýjiniň ýazmaça arzasy esasynda ýa-da aliment töletdirmek hakyndaky ispolnitel list esasynda kärhananyň, edaranyň, guramanyň administrasiýasy aliment töleýjiniň iş hakyndan (pensiýasyndan, posobiýesinden, stipendiýasyndan we beýleki gazançlaryndan) her aýda aliment tutup almaga we ony iş hakynyň (pensiýanyň, posobiýäniň, stipendiýanyň we beýleki gazançlaryň) tölenilen gününden üç gün möhletden gijä goýman arzada ýa-da ispolnitel listde görkezilen adama tölemäge ýa-da ibermäge borçludur.

Arzasy boýunça aliment tutulyp alynýan graždan başga işe geçen ýa-da ýaşayan ýerini üýtgeden wagtynda aliment onuň täzeden beren arzasy esasynda tutulyp alynýar. Şunuň ýaly halatlardaimenti tölemedik wagtynyň içinde emele gelen bergisi bergidardan onuň öz arzasy boýunça tutulyp alnyp bilner ýa-da sud tarapyndan töletdirilip alnyp bilner.

Arzasy boýunça aliment kanunda göz önünde tutulan möçberlerde tutulyp alynýar, kanunda möçberi göz önünde tutulmadyk halatlarda bolsa arzada görkezilen möçberde tutulyp alynýar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1985-nji ýylyň 8-nji aprelinde kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda- TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1985-nji ýyl, № 10, 71-nji madda)

107-nji madda. Alimenti meýletin tölemäge isleg bildiren adamynyň arzasy esasyndaimentiň tutulyp alnmagy

Eger arza esasynda we ispolnitel dokumentler esasynda tutulyp alnmalý umumy summa bergidaryň almaly iş hakynyň we iş hakyna barabar edilen tölegleriň hem-de alýan beýleki pullarynyň elli prosentinden köp bolsa, şonuň ýaly-da eger bergidardan beýleki eneden bolan çagalary üçin suduň çözgüdi ýa-da halk sudunyň karary boýunça aliment alynýan bolsa, onda şeýle halatlarda hemimenti meýletin tölemäge isleg bildiren adamynyň arzasy esasynda aliment tutulyp alnyp bilner.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1987-nji ýylyň 21-nji aprelinde kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda-TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1987-nji ýyl, № 12, 55-nji madda)

108-nji madda. Aliment töleýän adamyň iş yeriniň üýtgemegi hakynda habar bermek borjy

Suduň çözüdi ýa-da halk sudýasynyň karary boýunça çagalar üçin aliment tutup alan kärhananyň, edaranyň, guramanyň administrasiýasy aliment töleýän adamyň işden gidenligi hakynda, şonuň ýaly-da onuň täze iş ýeri ýa-da ýaşaýan ýeri özüne belli bolsa, onda bu hakda hem çözüdiň ýa-da kararyň ýerine ýetirilýän ýerindäki kazyýet ýerine ýetirijisine we aliment alýan adama üç gün möhlet içinde habar bermelidir.

Aliment tölemäge borçly bolan adam öz iş ýeriniň, ýa-da ýaşaýan ýeriniň üýtgänligi hakynda, şonuň ýaly-da goşmaça gazanjy (esasy işinden daşgary edýän işi üçin we şoňa meňzeşler üçin alýan gazanjy) hakynda kazyýet ýerine ýetirijisine hut şol möhlet içinde habar bermelidir.

Ýokarda görkezilen maglumatlar esasy sebäpsiz habar berilmedik mahalynda, muňa günäkär wezipeli adamlara we graždanlara Türkmenistan SSR-niň Graždan prosessual kodeksiniň 410-njy maddasynda bellenen tertipde we möçberde jerime salnyp bilner.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1985-nji ýylyň 19-njy aprelinde kabul eden Ukazynyň we 2007-nji ýylyň 26-njy ýanwaryndaky we 12-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýalarynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1985-nji ýyl, № 5, 15-nji madda; Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2007-nji ýyl, № 1, 4-nji madda; № 2, 47-nji madda)

109-njy madda. Alimenti tutup almak hakyndaky arzalary saklamagyň tertibi we şol arzalar ýitirilen mahalyndaky jogapkärçilik

Alimenti tutup almak hakyndaky, şonuň ýaly-da alimentiň möçberini üýtgetmek hakyndaky ýa-da alimenti tutup almagy bes etmek hakyndaky arzalary kärhananyň, edaranyň, guramanyň administrasiýasy ispolnitel dokumentleri saklamak üçin bellenen tertipde saklaýar. Alimenti tutup almak hakyndaky arzany ýitirmekde günäkär bolan wezipeli adama Türkmenistan SSR-niň Graždan prosessual kodeksiniň 350-nji maddasynyň üçünji böleginde bellenen tertipde we möçberde jerime salnyp bilner.

110-njy madda. Aliment tölemekden boýun gaçyrýan adamlaryň pasportlaryndaky bellikler esasynda aliment tutup almak

Aliment tölemekden bilgeşleýin boýun gaçyranlygy üçin iş kesilen ýa-da aliment tölemekden boýun gaçyranlygy sebäpli içeri işler organlary tarapyndan gözlenilip tapylan adamlaryň pasportlarynda içeri işler organlary şol adamlaryň suduň çözüdine ýa-da halk sudýasynyň kararyna laýyklykda aliment tölemäge borçludygy hakynda bellik edýärler (ýazgy ýazýarlar).

Suduň çözüdinde ýa-da halk sudýasynyň kararyna laýyklykda aliment tölemäge borçludygy hakynda özüniň pasportynda içeri işler organynyň belligi (ýazgysy) bolan adama iş haky ýa-da başga gazanjy, pensiýasy, stipendiýasy tölenilen mahalynda kärhananyň, edaranyň, guramanyň administrasiýasy ispolnitel list gowuşyança, pasportda edilen bellige (ýazga) laýyklykda, ispolnitel listler boýunça aliment tutup almak üçin bellenen tertipde aliment tutup almaga we bu barada şol etrabyň, şäheriň kazyýetiniň kazyýet ýerine ýetirijisine habar bermäge borçludur; özüne aliment berilýän adamyň adresi belli bolmasa, onda tutulyp alnan summalar halk sudunyň depozit sçýotuna geçirilýär. Bu borç ýerine ýetirilmedik mahalynda günäkär wezipeli adamlara Türkmenistan SSR-niň Graždan prosessual kodeksiniň 410-njy maddasynda bellenen tertipde we möçberde jerime salnyp bilner.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1985-nji ýylyň 19-njy aprelinde kabul eden Ukazynyň we 2007-nji ýylyň 26-njy ýanwaryndaky we 12-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýalarynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1985-nji ýyl, № 5, 15-nji madda; Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2007-nji ýyl, № 1, 4-nji madda; № 2, 47-nji madda)

111-nji madda. Aliment töledip almak hakyndaky talaplary bildirmegiň we kanagatlandyrmagyň möhletleri

Aliment almaga haky bolan adam eklemek üçin kömek almaga bolan hukugyň ýüze çykan pursatyndan soň näçe möhlet geçendigine garamazdan, islän wagty aliment töledip almak baradaky arza bilen suda ýüz tutmaga haklydyr.

Aliment arza bilen suda ýüz tutulan pursatdan beýläkki wagt üçin alynmaly edilýär. Geçen wagt üçin aliment üç ýyl möhlet çäklerinde töletdirilip alnyp bilner, eger suda ýüz tutulmazyndan öň eklemek üçin serişdeler almak barada çäreleriň görüldigi, emma welin aliment tölemäge borçly adamyň şolalimenti tölemekden boýun gaçyrandygy zerarly alimentiň alynmandygy sud tarapyndan takyklandyrsa, şonuň ýaly-da şu Kodeksiň 106-njy maddasynyň ikinji böleginde göz önünde tutulan halatlarda şeýle edilip bilner.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1985-nji ýylyň 8-nji aprelinde kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1985-nji ýyl, № 10, 71-nji madda)

112-nji madda. Aliment baradaky bergini kesgitlemek

Geçen wagt üçin ispolnitel list boýunça aliment töletdirip almak işi aliment töletmek baradaky ispolnitel listiň getirilip berlen pursadyndan öňki üç ýyl möhlet çäklerinde amala aşyrylýar.

Aliment töletdirmek üçin berlen ispolnitel list boýunça bergidaryň gözlenilmegi sebäpli aliment tutulyp alynmadyk halatlarda bellenilen wagt möhletine garamazdan, aliment бүтін geçen döwür üçin töletdirilip alynmalydyr.

Aliment baradaky bergi alimentiň tutulyp alynmadyk wagtyň dowamynda bergidaryň hakykat ýüzünde alan gazanjyndan (girdejisinden) ugur alnyp kesgitlenilýär.

Eger şol döwürde bergidar işlemedik bolsa ýa-da onuň gazanjyny (girdejisini) tassyklaýan dokumentler getirilip görkezilmedik bolsa, aliment baradaky bergi bergidaryň şol berginiň töletdirilip alynmaly edilen wagtyndaky alýan gazanjyndan (girdejisinden) ugur alnyp kesgitlenilýär.

Aliment baradaky berginiň kazyýet ýerine ýetirijisi tarapyndan kestitlenilen möçberine razy bolunmadyk mahalynda, aliment töletdiriji ýa-da bergidar kazyýet ýerine ýetirijisiniň hereketi barada Türkmenistanyň Graždan prosessual kodeksiniň 434-nji maddasynda göz önünde tutulan tertipde şikaýat edip biler.

(2007-nji ýylyň 26-njy ýanwaryndaky we 12-nji iýunyndaky Türkmenistanyň Kanunlarynyň redaksiýalarynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2007-nji ýyl, № 1,4-nji madda; № 2, 47-nji madda)

113-nji madda. Aliment baradaky bergini tölemekden boşatmak ýa-da şol bergini azaltmak

Aliment baradaky bergini tölemekden boşatmak ýa-da şol bergini azaltmak işi diňe suduň çözgüdi boýunça geçirilip bilner.

Eger sud aliment töleýjiniň näsaglygy sebäpli ýa-da esasly başga sebäplere görä aliment tölenilmändigini hem-de aliment töleýjiniň maddy we maşgala ýagdaýynyň şol emele gelen bergini üzmäge mümkinçilik bermeýändigini takykласа, onda sud aliment töleýji adamyň talaby boýunça, aliment barada emele gelen bergini tölemekden ony doly ýa-da kem-käsleýin boşatmaga haklydyr.

114-nji madda. Alimenti başga zadyň deregine hasap etmegiň ýa-da alimenti yzyna töletdirip almagyň ýol berilmesizligi

Aliment üçin tölenilmäge degişli summalar bergidaryň garşylykly talaby boýunça başga zadyň deregine hasap edilip bilinmez.

Aliment boýunça tölenilen summalar yzyna talap edilip alnyp bilinmez, ýöne suduň ýatyrylan çözüdiniň ýa-da halk sudýasynyň karary arza bilen ýüz tutanyň habar beren ýalan maglumatlaryna ýa-da onuň getirip görkezen galp dokumentlerine esaslandyrylan halatlary muňa girmeyär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1985-nji ýylyň 8-nji aprelinde kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1985-nji ýyl, № 10, 71-nji madda)

12-nji bap PERZENTLIGE ALMAK

115-nji madda. Perzentlige alnyp bilinýän çagalar

Diňe kemala gelmedik çagalary, özi-de şolaryň bähbitleri üçin perzentlige almaga ýol berilýär.

116-njy madda. Perzentlige almak hakyndaky meseläni çözüän organ

Perzentlige almak işi çagany perzentlige almak isleýän adamyň haýyşy boýunça halk deputatlarynyň raýon, şäher ýa-da şäherdäki raýon Sowetiniň islolnitel komitetiniň karary esasynda amala aşyrylýar.

Perzentlige almak hakyndaky arza çagany perzentlige almak isleýän adamyň ýaşaýan ýerindäki ýa-da perzentlige alynýanyň ýaşaýan ýerindäki halk deputatlarynyň raýon, şäher ýa-da şäherdäki raýon Sowetiniň ispolnitel komitetine berilýär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

117-nji madda. Perzentlige alyjy bolmaga hukugy bolan graždanlar

Kemala gelen graždanlar (erkekler-de, aýallar-da) perzentlige alyjylar bolup bilerler, ýöne şu aşakdakylar perzentlige alyjylar bolup bilmezler:

ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilen adamlar;

kämillik ukyby ýok diýlip ýa-da kämillik ukyby çäkli diýlip kanunda bellenen tertipde ykrar edilen adamlar;

çagalary üçin aliment tölemekden boýun gaçyranlygy üçin iş kesilen adamlar;

ozal perzentlige alyjylar bolup, öz borçlary talaba laýyk ýerine ýetirmändikleri sebäpli perzentlige alşy ýatyrylan adamlar.

118-nji madda. Çagany perzentlige almaga onuň ata-enesiniň razylygy

Çagany perzentlige almak üçin çaganyň ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilmedik ata-enesiniň razylygy talap edilýär.

Ata-ene çagany belli bir adamyň (adamlaryň) perzentlige almagyna razylyk berip biler ýa-da perzentlige almaga razylyk berip, perzentlige alyjylary saýlap almagy hossarlyk we howandarlyk organlarynyň garamagyna berip biler.

Çagany perzentlige almaga ata-enäniň razylygy ýazmaça formada beýan edilmelidir.

Ata-ene özleriniñ beren razylygyny çagany perzentlige almak hakynda karar çykarylmanka yzyna almaga haklydyr.

119-njy madda. Ata-enäniñ razylygyny almazdan çagany perzentlige almak

Eger çaganyñ ata-enesi ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilen bolsa ýa-da olar kämillik ukyby ýok diýlip ýa-da nam-nyşansyz giden diýlip kanunda bellenen tertipde ykrar edilen bolsa, onda çagany perzentlige almak üçin ata-enäniñ razylygy talap edilmeýär.

Eger çaganyñ ata-enesiniñ bir ýyldan köp wagt bäri çagasy bilen bile ýaşamaýandygy hem-de hossarlyk we howandarlyk organlarynyñ duýduryşyna garamazdan, çagany terbiýelemäge ýa-da eklemäge gatnaşmaktan boýun gaçyryandygy takyklanylsa, onda ata-enäniñ razylygy bolmasa hem çaga kadadan çykma hökmünde, perzentlige alnyp bilner.

120-nji madda. Hossarlykda (howandarlykda) ýa-da döwletiñ çagalar edaralarynda ýören çagalary perzentlige almak

Hossarlykda (howandarlykda) ýören çagalary perzentlige almak üçin, olaryñ ata-enesi bolmadyk mahalynda, çaganyñ perzentlige alynmagyna hossaryñ (howandaryñ) ýazmaça formada beýan edilen razylygy zerurdyr.

Döwletiñ çagalar edaralarynda ýören çagalary perzentlige almak üçin çagalar edarasynyñ administrasiýasynyñ razylygy zerurdyr. Çagalar edarasyna ýerleşdirmek üçin çaga getirilende onuñ administrasiýasy geljekde şol çaganyñ perzentlige alynmagyna ata-enesiniñ razylygyny aýdyňlaşdyrýar.

Hossar (howandar) çagalaryñ perzentlige alynmagyna razylyk bermekden ýüz dönderen mahalynda, çagalary perzentlige almak hakyndaky mesele hossarlyk we howandarlyk organy tarapyndan çözülýär.

121-nji madda. Perzentlige alynýanyñ perzentlige alynmagyna razylygy

Eger perzentlige alynýan on ýaşyna ýeten bolsa, onda perzentlige almak üçin onuñ razylygy talap edilýär.

Eger perzentlige almak hakynda arza berilmezinden öň çaga perzentlige alyjynyñ maşgalasynda ýaşan bolsa we şol çaga perzentlige alyjyny özüniñ atasy (enesi) diýip hasap edýän bolsa, onda perzentlige alynýanyñ razylygy bolmasa hem ol kadadan çykma hökmünde, perzentlige alnyp bilner.

Çaganyñ özüniñ perzentlige alynmagyna razylygyny hossarlyk we howandarlyk organlary aýdyňlaşdyrýar.

122-nji madda. Perzentlige alyjynyñ äri niñ (aýalynyñ) perzentlige almaga razylygy

Nikada durýan adam çagany perzentlige aljak bolanda, eger çaga är-aýalyñ ikisi tarapyndan perzentlige alynmaýan bolsa, nikada durýanlaryñ beýlekisiniñ perzentlige almaga razylygy talap edilýär.

Eger perzentlige alyjynyñ äri (aýaly) kämillik ukyby ýok diýlip kanunda bellenen tertipde ykrar edilen bolsa, şonuñ ýaly-da är-aýal özüniñ maşgala gatnaşyklaryny bes eden bolsa, olar bir ýyldan artyk bile ýaşamaýan bolsa we äri niñ (aýalynyñ) ýaşayan ýeri belli bolmasa, onda onuñ perzentlige almaga razylygy talap edilmeýär.

123-nji madda. Perzentlige alynýanyň familiýasyny, adyny we atasynyň adyny üýtgetmek

Perzentlige almak hakynda karar çykarylan mahalynda perzentlige alýanyň, haýyşyna görä, perzentlige alynýana milli döp-dessurlaryň berjaý edilmegi arkaly perzentlige alýanyň ady boýunça familiýa dakylp bilner ýa-da perzentlige alýanyň familiýasy dakylp we onuň ady boýunça atasynyň ady (otçestwosy) dakylp bilner. Aýal tarapyndan çaga perzentlige alynýan mahalynda çaganyň kakasy hakyndaky maglumatlar şu Kodeksiň 59-njy maddasynda göz önünde tutulan tertipde ýazylýar, ýöne çaganyň kakasynyň çaga barasyndaky hukuklary we borçlary çaganyň kakasynda saklanylýan halatlar muňa girmeyär. Perzentlige alyjynyň haýyşyna görä çaganyň ady hem üýtgedilip bilner.

Perzentlige alynýan on ýaşyna ýeten bolsa, onda oňa familiýa we atasynyň adyny dakmak, şonuň ýaly-da onuň adyny üýtgetmek işi diňe onuň razylygy bilen geçirilip bilner, ýöne şu Kodeksiň 121-nji maddasynyň ikinji böleginde göz önünde tutulan halatlar muňa girmeyär.

Perzentlige alynýana familiýa we atasynyň adyny dakmak hakynda, şonuň ýaly-da onuň adyny üýtgetmek hakynda perzentlige almak baradaky kararda görkezilýär.

(1991-nji ýylyň 29-njy maýyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl, № 9-10, 102-nji madda)

124-nji madda. Perzentlige alýanlaryň perzentlige alnanyň ata-enesi hökmünde ýazylmagy

Perzentlige alýanlaryň haýyşy boýunça olar dogluş hakyndaky aktlary registrasiýalaýyş kitaplarynda perzentlige alnanyň ata-enesi hökmünde ýazylyp bilner.

Perzentlige alnan on ýaşyna ýeten bolsa, onda ol baradaky şunuň ýaly ýazgy ýazmak üçin onuň razylygy zerurdyr, ýöne şu Kodeksiň 121-nji maddasynda göz önünde tutulan halatlar muňa girmeyär.

Perzentlige alýanlary perzentlige alynýanyň ata-enesi hökmünde ýazmak dogrusynda perzentlige almak hakyndaky kararda görkezilýär.

125-nji madda. Perzentlige almagyň ýüze çykýan wagty

Perzentlige almaklyk halk deputatlarynyň raýon, şäher, şäherdäki raýon Sowetiniň ispolnitel komitetiniň perzentlige almak hakynda karar çykaran wagtyndan başlap ýüze çykýar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

126-njy madda. Perzentlige almagy registrasiýalamak

Perzentlige almaklyk perzentlige almak hakyndaky kararyň çykarylan ýerindäki graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda hökman registrasiýa edilmelidir.

Çagany perzentlige almak hakyndaky kararyň çykarylan ýerindäki hossarlyk we howandarlyk organlary perzentlige almak hakynda halk deputatlarynyň raýon, şäher, şäherdäki raýon Sowetiniň ispolnitel komitetiniň çykaran kararynyň kopiýasyny registrasiýa etmek üçin bir aý möhletden gijä goýman, graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organyna ibermäge borçludyr.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden

127-nji madda. Perzentlige alnanlaryň perzentlige alýanyň kowum-garyndaşlaryna deňleşdirilmegi we ata-enäniň biri bilen hukuk gatnaşyklarynyň saklanylyp galmagy

Perzentlige alnanlar we olaryň nesli perzentlige alýanlar we olaryň kowum-garyndaşlary babatda, perzentlige alýanlar we olaryň kowum-garyndaşlary bolsa perzentlige alnanlar we olaryň nesli babatda şahsy hem-de emläk hukuklary we borçlary barasynda asyl garyndaşlar bilen deňleşdirilýär.

Perzentlige alnanlar özleriniň ata-enesi we olaryň kowum-garyndaşlary babatda şahsy we emläk hukuklaryny ýitirýärler hem-de olar baradaky borçlaryndan boşalýarlar.

Çagany bir adam perzentlige alan mahalynda şol hukuklar we borçlar çaganyň enesiniň islegi boýunça (eger perzentlige alýan erkek adam bolsa) ýa-da çaganyň atasynyň islegi boýunça (eger perzentlige alýan aýal bolsa) saklanyp galdyrylyp bilner.

Eger ata-enäniň biri ölse, onda öleniň ata-enesiniň haýyşy boýunça (çaganyň atasynyň (babasynyň) we enesiniň (mamasynyň) haýyşy boýunça) şol öleniň kowum-garyndaşlary barasyndaky hukuklar we borçlar saklanyp galynyp bilner, eger muňa perzentlige alýan garşy bolmasa, şeýle edilip bilner.

Ata-enäniň biri bilen ýa-da ölen atanyň (enäniň) kowum-garyndaşlary bilen hukuk gatnaşyklarynyň saklanylmagy hakynda perzentlige almak hakyndaky kararda görkezilmelidir.

128-nji madda. Ekläp-saklaýjysyny ýitirmegi sebäpli pensiýa we posobiýe almak hukugynyň perzentlige alnanlarda saklanylyp galmagy

Özleriniň perzentlige alnan pursadyna çenli döwlet ýa-da jemgyýetçilik guramalaryndan öz ekläp-saklaýjysyny ýitirenligi sebäpli degişli pensiýa ýa-da posobiýe almaga hukugy bolan kemala gelmedikler özleriniň bu hukugyny perzentlige alnan mahalynda hem saklaýarlar.

129-njy madda. Perzentlige almak syryny saklamak

Perzentlige almak syry kanun tarapyndan goralýar.

Perzentlige almak syryny saklamak üçin perzentlige alýanyň haýyşy boýunça perzentlige alnan çaganyň doglan ýeri üýtgedilip bilner. Çaganyň doglan ýerini üýtgetmek hakynda perzentlige almak hakyndaky kararda görkezilmelidir.

Perzentlige alýanlaryň razylygy bolmasa, olar aradan çykan mahalynda bolsa hossarlyk we howandarlyk organlarynyň razylygy bolmasa, perzentlige almak hakyndaky her hili maglumatlary habar bermeklik, şonuň ýaly-da dogluş hakyndaky we perzentlige almak hakyndaky aktlary registrasiýalaýyşkitaplaryndan perzentlige alnanlaryň perzentlige alnanyň ata-enesi dälidigini görkezip biljek göçürmeler bermeklik gadagan edilýär.

Perzentlige alanyň erk-isleginiň tersine gidip, perzentlige almak syryny aýan eden adamlar kanunda bellenilen tertipde jogapkärçilige çekilip bilner.

130-njy madda. Perzentlige almagy hakyky däl diýip ykrar etmegiň we perzentlige almagy ýatyrmagyň tertibi

Perzentlige almagyň hakyky däl diýlip ykrar edilmegine we perzentlige almagyň ýatyrylmagyna diňe sud tertibinde ýol berilýär.

Perzentlige almagy hakyky däl diýip ykrar etmek hakyndaky we perzentlige almagy ýatyrnak hakyndaky işlere hossarlyk we howandarlyk organlarynyň gatnaşmagynda garalýar.

Perzentlige almagy hakyky däl diýip ykrar etmek hakyndaky ýa-da perzentlige almagy ýatyrnak hakyndaky talap şu Kodeksiň 135-nji maddasynda göz önünde tutulan halatlardan başga halatlarda perzentlige alanlara bildirilýär.

131-nji madda. Perzentlige almagy hakyky däl diýip ykrar etmek üçin esaslar

Sud perzentlige almak hakyndaky kararyň ýalan dokumentlere esaslandyrylandygyny takykkan mahalynda ýa-da perzentlige alýanyň şu Kodeksiň 117-nji maddasyna laýyklykda perzentlige alyjy bolup bilmeýän adam bolup çykan mahalynda, şonuň ýaly-da perzentlige almaklyk galp bolup çykan mahalynda, perzentlige almaklyk hakyky däl diýlip ykrar edilip bilner.

Perzentlige almak netijesinde özüniň hukugy bozulan her bir adam, şeýle hem hossarlyk we howandarlyk organlary ýa-da prokuror perzentlige almagyň hakyky däl diýlip ykrar edilmegini talap etmäge haklydyr.

132-nji madda. Perzentlige almagy hakyky däl diýip ykrar etmegiň netijeleri

Hakyky däl diýlip ykrar edilen perzentlige almaklyk perzentlige almak hakyndaky kararyň çykarylan wagtyndan başlap hakyky däl diýlip hasap edilýär. Şunuň ýaly halatda perzentlige alan we onuň kowum-garyndaşlary bilen perzentlige alnanyň arasynda perzentlige almak boýunça hiç hili hukuklar we borçlar ýüze çykmaýar.

Perzentlige almaklyk hakyky däl diýlip ykrar edilen mahalynda çaganyň öz ata-enesi we olaryň kowum-garyndaşlary barasyndaky hukuklary hem-de borçlary dikeldilýär.

Suduň çözgüdi boýunça çaga ata-enesine berilýär, eger munuň özi çaganyň bähbitlerine ters gelýän bolsa, onda çaga hossarlyk we howandarlyk organlaryna berilýär.

133-nji madda. Perzentlige almagy ýatyrnak üçin esaslar

Eger perzentlige almak çaganyň bähbitlerine ters gelýän bolsa, onda perzentlige almaklyk ýatyrylyp bilner.

Perzentlige almak işi şu Kodeksiň 118, 121, 122-nji maddalarynyň talaplary bozulyp geçirilen mahalynda hem perzentlige almaklyk ýatyrylyp bilner, eger munuň özi perzentlige alnanyň bähbitlerine ters gelmeýän bolsa, şeýle edilip bilner.

134-nji madda. Perzentlige almagy ata-enäniň talaby boýunça ýatyrnak

Perzentlige almak üçin ata-enäniň razylygy talap edilýän halatlarda perzentlige almak işi ata-enäniň razylygy alynman geçirilen bolsa, onda perzentlige almaklyk ata-enäniň talap etmegi boýunça sud tarapyndan ýatyrylyp bilner, eger sud çagany ata-enesine gaýtaryp bermegiň şol çaganyň bähbitlerine laýyk gelýändigini takykklasa, şeýle edilip bilner. Perzentlige almaklyk perzentlige alnan çaga on ýaşyna ýeten halatlarda onuň ata-enesiniň haýyşy boýunça ýatyrnan mahalynda şol çaganyň islegi nazara alynýar.

135-nji madda. Perzentlige alyjy ata-enä belli bolmadyk halatlarynda ata-enäniň perzentlige almagy ýatyrnak hakyndaky talaplary bildirmeginiň tertibi

Özleriniň çagasyny perzentlige alanyň kimdigi şol çaganyň ata-enesine belli

bolmadyk halatlarynda perzentlige almagy ýatyrnak hakyndaky talap perzentlige almak hakyndaky kararyň çykarylan ýerindäki hossarlyk we howandarlyk organlaryna bildirilýär.

Perzentlige almagy ýatyrnak hakyndaky talap hossarlyk we howandarlyk organyna bildirilen mahalynda, iş gozgalýandygy barada perzentlige alyja habar berilýär, perzentlige alyjy bolsa sudda işe garalmagyna gatnaşyp biler.

136-njy madda. Perzentlige almagy hossarlyk we howandarlyk organynyň hem-de prokuroryň talaby boýunça ýatyrnak

Perzentlige almagy şu Kodeksiň 133-nji maddasynda göz önünde tutulan esaslar boýunça ýatyrnak hakyndaky talaplar hossarlyk we howandarlyk organy hem-de prokuror tarapyndan islenilen wagty bildirilip bilner.

Perzentlige almaklyk ýatyrylmaly diýip hasap edýän döwlet we jemgyýetçilik guramalary, şonuň ýaly-da aýry-aýry graždanlar bu barada hossarlyk we howandarlyk organlaryna ýa-da prokurora habar berýärler.

137-nji madda. Perzentlige alnan kemala gelenden soň perzentlige almagy ýatyrnaga ýol berilmezligi

Perzentlige alnan perzentlige almagy ýatyrnak hakyndaky talabyň bildirilen pursadyna çenli kemala gelen bolsa, onda perzentlige almagyň ýatyrylmagyna ýol berilmeýär, ýöne perzentlige almagy ýatyrnak barada ata-enäniň, perzentlige alanlaryň we perzentlige alnanyň özüniň umumyrazylyk bildiren halatlary muňa girmeýär.

138-nji madda. Perzentlige almagyň sud tarapyndan ýatyrylmagynyň netijeleri

Perzentlige almaklyk sud tarapyndan ýatyrylan mahalynda çaga bilen onuň atenesiniň we asyldaş kowum-garyndaşlarynyň arasyndaky özara hukuklar we borçlar dikeldilýär hem-de perzentlige alnan bilen perzentlige alanyň we onuň kowum-garyndaşlarynyň arasyndaky özara hukuklar we borçlar aradan aýrylýar. Emma welin sud çagany ekläp-saklamak üçin serişde tölemäge ozalky perzentlige alyjyny borçly etmäge haklydyr.

Perzentlige almagy ýatyrnak hakynda çözgüt çykaran mahalynda, sud çaganyň bähbitlerinden ugur alyp, çagany ata-enesine gaýtaryp bermelidigini ýa-da ony hossarlyk we howandarlyk organlarynyň hossarlygyna bermelidigini kesgitleýär. Sud çaganyň perzentlige alynmagy bilen baglanyşyklylykda oňadaky adyň, atasynyň adynyň we berlen familiýasynyň çagada galmalydygy- galmaly däldigi baradaky meseläni hem çözüýär, şonda sud eger çaga on ýaşyna ýeten bolsa, onuň islegini nazara alýar.

139-njy madda. Perzentlige almagyň ýatyp başlaýan wagty

Perzentlige almaklyk suduň perzentlige almagy ýatyrnak hakyndaky çözgüdiniň kanuny güýje giren wagtyndan başlap ýatýar.

140-njy madda. Perzentlige almagyň hakyky däl diýlip ykrar edilendigi hakynda ýa-da perzentlige almagyň ýatyrylandygy hakynda suduň graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlaryna habar bermek borjy

Perzentlige almagy hakyky däl diýip ykrar etmek hakynda ýa-da perzentlige almagy ýatyrnak hakynda suduň çykaran çözgüdi kanuny güýje giren mahalynda sud çözgüdiň

kopiýalaryny halk deputatlarynyň raýon, şäher, şäherdäki raýon Sowetiniň perzentlige almak hakynda karar çykaran ispolnitel komitetine hem-de perzentlige almagyň registrasiýa edilen ýeri bolan graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organyna iberýär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

13-nji bap

HOSSARLYK WE HOWANDARLYK

141-nji madda. Hossarlygyň we howandarlygyň maksatlary

Ata-enesiniň ölmegi, ata-enesiniň ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilmegi, ata-enesiniň kesellemegi zerarly ýa-da beýleki sebäplere görä, ata-enäniň hossarlygyndan mahrum bolan kemala gelmedik çagalary terbiýelemek üçin, şonuň ýaly-da şol çagalaryň şahsy we emläk hukuklaryny hem-de bähbitlerini goramak üçin hossarlyk we howandarlyk bellenilýär.

Özleriniň saglyk ýagdaýy sebäpli, öz hukuklaryny özbaşdak amala aşyryp bilmeýän we öz borçlaryny özbaşdak ýerine ýetirip bilmeýän kemala gelen adamlaryň şahsy we emläk hukuklaryny hem-de bähbitlerini goramak üçin hem hossarlyk we howandarlyk bellenilýär.

142-nji madda. Hossarlyk we howandarlyk organlary

Halk deputatlarynyň raýon, şäher, şäherdäki raýon, posýolok we oba Sowetleriniň ispolnitel komitetleri hossarlyk we howandarlyk organlary bolup durýarlar.

Hossarlyk we howandarlyk organlary hakyndaky düzgünnama Türkmenistan SSR Ministrler Soweti tarapyndan tassyklanylýar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

143-nji madda. Hossarlyk we howandarlyk bellenilýän ýer

Hossarlyk we howandarlyk bellemek işi hossarlyk ýa-da howandarlyk edilmeli adamyň ýaşayan ýerindäki ýa hossaryň (howandaryň) ýaşayan ýerindäki halk deputatlarynyň raýon, şäher, şäherdäki raýon, posýolok ýa-da oba Sowetiniň ispolnitel komiteti tarapyndan amala aşyrylýar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

144-nji madda. Hossarlyk bellenilýän adamlar

Hossarlyk on bäş ýaş aýratyk çagalary barasynda, şonuň ýaly-da akyly üýtgeме ýa akyly kemlik zerarly kämillik ukyby ýok diýlip sud tarapyndan ykrar edilen adamlar barasynda bellenilýär (Türkmenistan SSR-niň Graždan kodeksiniň 16-njy maddasy).

145-nji madda. Howandarlyk bellenilýän adamlar

Howandarlyk on bäş ýaşdan on sekiz ýaş aýratyk çagalary barasynda bellenilýär.

Howandarlyk kämillik ukyby bolan, ýöne welin saglyk ýagdaýy sebäpli özleriniň hukuklaryny özbaşdak amala aşyryp bilmeýän we özleriniň borçlaryny özbaşdak ýerine

ýetirip bilmeýän kemala gelen adamlar barasynda, şonuň ýaly-da spirtli içgileri kast bilen içmegi ýa-da narkotiki serişdeleri kast bilen ulanmagy zerarly sud tarapyndan kämillik ukyby çäklendirilen adamlar barasynda bellenilýär (Türkmenistan SSR-niň Graždan kodeksiniň 15-nji maddasy).

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1988-nji ýylyň 27-nji iýulynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1988-nji ýyl, № 14, 79-njy madda)

146-njy madda. Ölen we nam-nyşansyz giden adamlaryň emlägine hossarlyk bellemek

Ölen we nam-nyşansyz giden adamlaryň emlägine Türkmenistan SSR-niň Graždan kodeksinde göz önünde tutulan halatlarda we tertipde hossarlyk bellenilýär.

147-nji madda. Hossarlyk ýa-da howandarlyk edilmegine mätäç kemala gelmedikler hakynda habar bermek borjy

Ata-ene hossarlygyndan mahrum bolan kemala gelmedikler özlerine mälim bolan edaralar we adamlar bu barada hossarlyk ýa-da howandarlyk edilmeli çagalaryň hakykat ýüzünde bolýan ýerindäki hossarlyk we howandarlyk organlaryna haýal etmän habar bermäge borçludylar.

148-nji madda. Hossarlyk we howandarlyk organlarynyň hossarlyk ýa-da howandarlyk edilmeli kemala gelmedikleri wagtlaýyn ýerleşdirmek baradaky borçlary

Ata-enäniň hossarlygyndan mahrum bolan kemala gelmedikler hakyndaky maglumatlary alandan soň, hossarlyk we howandarlyk organlary bu barada haýal etmän barlag geçirmäge, ata-ene hossarlygynyň ýoklugynyň fakty takyklanylman mahalynda bolsa hossarlyk ýa-da howandarlyk bellemek hakyndaky mesele çözülýänçä, kemala gelmedikleriň wagtlaýyn ýerleşdirilmegini üpjün etmäge borçludylar.

149-njy madda. Ata-enesi wagtlaýyn giden kemala gelmedik çaga barasynda hossarlyk ýa-da howandarlyk bellemek

Çaganyň ata-enesi esasly sebäplere görä (komandirowkada bolmak, kesellemek we şolara meňzeşler), wagtlaýyn giden mahalynda we olar çagasyny kowum-garyndaşlarynyň ýa-da beýleki ýakyn adamlarynyň hossarlygynda we gözegçiliginde goýan bolsa, onda şol çaga barasynda hossarlyk ýa-da howandarlyk bellemek hökman däldir. Çaganyň ata-enesi alty aýdan köp wagtlap giden mahalynda we çagalaryň bähbitleri üçin hossarlyk zerur bolsa, onda şol çagalar barasynda hossarlyk ýa-da howandarlyk bellenilýär.

150-nji madda. Hossarlyk ýa-da howandarlyk bellemek zerurlygy hakynda suduň hossarlyk we howandarlyk organlaryna habar bermek borjy

Adamyny kämillik ukyby ýok diýip ýa-da onuň kämillik ukyby çäkli diýip ykrar etmek hakynda çözüň çykaran sud bu çözüňiň kanuny güýje giren wagtyndan başlap üç gününň dowamynda bu hakda şol adam barasynda hossarlyk ýa-da howandarlyk bellemek üçin kämillik ukyby ýok diýlip ýa-da kämillik ukyby çäkli diýlip ykrar edilen adamyň ýaşayan ýerindäki hossarlyk we howandarlyk organyna habar bermäge borçludyr.

151-nji madda. Kemala gelenleriň haýyşy boýunça olar barasynda howandarlyk bellemek

Kämillik ukyby bolan, ýöne welin saglyk ýagdaýy sebäpli özleriniň hukuklaryny özbaşdak gorap we özleriniň borçlaryny özbaşdak ýerine ýetirip bilmeýän kemala gelen adamlar barasynda howandarlyk diňe şol adamlaryň haýyşy boýunça bellenilip bilner.

152-nji madda. Hossar ýa-da howandar bellemek

Hossarlyk ýa-da howandarlyk baradaky borçlary gös-göni ýerine ýetirmek üçin hossarlyk we howandarlyk organlary hossar ýa-da howandar belleýärler.

Hossar ýa-da howandar diňe onuň razylygy bilen bellenilip bilner.

Hossar ýa-da howandar hossarlyk ýa-da howandarlyk bellemek zerurlygy hossarlyk we howandarlyk organlaryna mälim bolan pursadyndan bir aýdan gijä galman bellenilmelidir.

153-nji madda. Hossar we howandar saýlap almak

Hossar ýa-da howandar saýlanyp alnan mahalynda onuň şahsy sypatlary, hossarlyk ýa-da howandarlyk borçlaryny ýerine ýetirmäge ukyby, onuň bilen hossarlyga ýa-da howandarlyga mätäç bolan adamyň arasyndaky gatnaşyklar şonuň ýaly-da eger mümkin bolsa, hossarlyk edilýäniň islegi nazara alynmalydyr.

Kämillik ukyby bolan, ýöne welin saglyk ýagdaýy sebäpli öz hukuklaryny özbaşdak goramaga we öz borçlaryny özbaşdak ýerine ýetirmäge mümkinçiligi bolmadyk kemala gelen adam barasynda howandar diňe howandarlyk edilýän adamyň razylygy bilen saýlanylyp alynýar.

154-nji madda. Hossar we howandar edilip bellenilip bilinmeýän adamlar

Şu aşakdaky adamlar hossar we howandar edilip bellenilip bilinmez:

on sekiz ýaşa ýetmedik adamlar;

kämillik ukyby ýok diýlip ýa-da kämillik ukyby çäkli diýlip kanunda bellenen tertipde ykrar edilen adamlar;

ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilen adamlar;

eger perzentlige almaklyk perzentlige alyjynyň öz borçlaryny talaba laýyk ýerine ýetirmezligi sebäpli ýatyrylan bolsa, onda ozal perzentlige alyjy bolan adamlar;

özleriniň üstüne ýüklenilen borçlary talaba laýyk ýerine ýetirmezligi sebäpli hossarlyk ýa-da howandarlyk borçlaryndan çetleşdirilen adamlar.

155-nji madda. Hossarlaryň we howandarlaryň işine gözegçilik etmek

Hossarlaryň we howandarlaryň işine gözegçilik etmek işi hossarlyk edilýäniň ýaşaýan ýerindäki hossarlyk we howandarlyk organlary tarapyndan amala aşyrylýar.

Gözegçilik etmegi amala aşyrmagyň tertibi hossarlyk we howandarlyk organlary hakyndaky düzgünnama tarapyndan kesgitlenilýär.

156-njy madda. Döwlet edaralarynyň ýa-da jemgyýetçilik guramalarynyň terbiýelemeginde ýa-da hossarlygynda ýören adamlar barasynda hossarlyk we howandarlyk

Doly suratda çagalar edaralary tarapyndan terbiýelenilýän çagalar barasynda, şonuň ýaly-da hossarlyk ýa-da howandarlyk edilmegine mätäç bolup, degişli edaralara ýerleşdirilen kemala gelen adamlar barasynda hossar we howandar belenilmeýär. Bu adamlar barada hossarlyk we howandarlyk borçlaryny ýerine ýetirmeklik şol adamlar öz hossarlygynda ýören edaranyň administrasiýasynyň üstüne ýüklenilýär.

Şol adamlaryň emläk baradaky bähbitlerini goramak üçin (pensiýa almak, emlägi dolandyrmak we şuna meňzeşler) zerur halatlarda emläge hossarlyk ediji belenilip bilner.

157-nji madda. Hossarlyk edilýäniň ýaşaýan ýerinden başga ýerdäki emlägine hossarlyk etmek

Eger özi barasynda hossarlyk ýa-da howandarlyk belenilen adamyň başga ýerde emlägi bar bolsa, onda emlägi goramak işi emlägiň ýerleşýän ýerindäki hossarlyk we howandarlyk organynyň üstüne ýüklenilýär. Zerur bolan mahalynda bu organ şol emläk barasynda hossarlyk ediji belläp biler.

158-nji madda. Hossarlaryň we howandarlaryň öz borçlaryny mugt ýerine ýetirmegi

Hossarlyk we howandarlyk baradaky borçlar mugt ýerine ýetirilýär.

159-njy madda. Hossarlaryň we howandarlaryň kemala gelmedikleri terbiýelemek hem-de olaryň hukuklaryny we bähbitlerini goramak baradaky borçlary

Kemala gelmedikler barasyndaky hossarlar we howandarlar özleriniň hossarlyk edýän adamlaryny terbiýelemäge, olaryň fiziki taýdan ösmegi, okap-öwrenmegi barada alada etmäge, olary jemgyýet üçin peýdaly zähmete taýýarlamaga, sosialistik jemgyýetiň mynasyp çlenleri edip ýetişdirmäge, olaryň hukuklaryny we bähbitlerini goramaga borçludylar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazyynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

160-njy madda. Hossarlaryň we howandarlaryň özlerini hossarlyk edýän kemala gelen adamlarynyň, şahsyýetini we saglygyny goramak hem-de olaryň hukuklaryny we bähbitlerini goramak baradaky borçlary

Hossarlar we howandarlar özleriniň hossarlygynda ýa-da howandarlygynda ýören kemala gelen adamlary eklemek hakynda, şol adamlar üçin zerur durmuş şertlerini döretmek hakynda, olara seretmek we olaryň keselini bejertmek hakynda alada etmäge, olaryň hukuklaryny we bähbitlerini goramaga borçludylar.

Akyly üýtgän adamlar barasyndaky hossarlar mundan başga-da, özleriniň hossarlyk edýän adamlaryna hemişelik medisina gözegçiliginiň edilişine seretmäge borçludylar. Hossarlyk edilýän adam sagalan mahalynda, hossar özüniň hossarlyk edýän adamsynyň kämillik ukyby bar diýlip ykrar edilmegi hakyndaky we ol baradaky hossarlygyň aýrylmagy hakyndaky haýyş bilen suda ýüz tutmaga borçludyr.

Şu maddada göz önünde tutulan borçlar spirtli içgileri kast bilen içmegi ýa-da narkotiki serişdeleri kast bilen ulanmagy zerarly kämillik ukyby sud tarapyndan çäklendirilen adamlar barasynda belenilen howandarlaryň üstüne ýüklenilmeýär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1988-nji ýylyň 27-nji iýulynda kabul eden

161-nji madda. Hossaryň we howandaryň özleriniň hossarlyk edýän adamlary bilen bile ýaşamak borjy

Hossarlar we howandarlar özleriniň hossarlyk edýän kemala gelmedik adamlary bilen bile ýaşamaga borçludylar.

Aýry-aýry halatlarda hossarlyk we howandarlyk organlary hossarlyk edýäniň on alty ýaşa ýeten hossarlyk edilýän bilen aýry ýaşamagyna ygtyýar berip bilerler, eger aýry ýaşamaklyk hossarlyk edilýäniň terbiýelenilmegine hem-de onuň hukuklarynyň we bähbitleriniň goralmagyna ýaramaz täsir etmejek bolsa, şeýle edip bilerler.

Hossarlar we howandarlar özleriniň ýaşayan ýeri üýtgän mahalynda bu barada her gezek hossarlyk we howandarlyk organlaryna mälim etmäge borçludylar.

162-nji madda. Çagalary bikanun saklaýan adamlaryň şol çagalary gaýtaryp bermegini hossarlaryň we howandarlaryň talap etmek hukugy

Hossarlar we howandarlar özleriniň hossarlygynda we howandarlygynda ýören çagalaryň özlerine gaýtarylyp berilmegini çagalary bikanun esasyda saklaýan her bir adamdan sud üsti bilen talap etmäge haklydyr.

163-nji madda. Hossarlaryň we howandarlaryň graždan-hukuk borçlary

Hossarlar özleriniň hossarlyk edýän adamlaryň kanuny wekilleri bolup durýarlar hem-de olar şol hossarlyk edilýän adamlaryň adyndan we olaryň bähbitleri üçin ähli zerur geleşikleri baglaýarlar.

Howandarlar özleriniň hossarlyk edýän adamlarynyň öz hukuklaryny amala aşyran we öz borçlaryny ýerine ýetiren mahalynda olara ýardam berýärler, şonuň ýaly-da olary üçünji birleri tarapyndan hyýanat edilmeginden goraýarlar.

On bäş ýaşdan on sekiz ýaşa çenli aralykdaky kemala gelmedikler barasyndaky howandarlar kemala gelmedik adamyň kanun boýunça özbaşdak baglaşmaga haky bolmadyk geleşikleri özleriniň hossarlyk edýän adamlarynyň baglaşmagyna razylyk berýärler.

Kämillik ukyby çäkli adamlar barasyndaky howandarlar şol adamlaryň özlerine degişli pullary almagyna hem-de şol alan pullaryna we hossarlyk edilýäniň beýleki emlägine ygtyýar etmegine Türkmenistan SSR-niň Graždan kodeksiniň 16-njy maddasynyň ikinji bölegine laýyklykda razylyk berýärler.

164-nji madda. Baglaşmak üçin hossarlyk we howandarlyk organlarynyň deslap ygtyýar bermegi talap edilýän geleşikler

Hossaryň hossarlyk we howandarlyk organlaryndan deslap ygtyýar alman hossarlyk edilýän adamyň adyndan durmuş geleşikleriniň çäklerinden çykýan geleşikleri baglaşmaga haky ýokdur, howandaryň bolsa şolar ýaly geleşikler baglaşylmagyna razylyk bermäge haky ýokdur.

Hususan-da, notarial taýdan tassyklanylmaga degişli şertnamalary baglaşmak üçin, hossarlyk edilýän adama degişli hukuklardan ýüz döndermek üçin, emlägi paýlaşmak üçin, ýaşayyş jaýlaryny çalyşmak we emlägi almak üçin hossarlyk we howandarlyk organlarynyň deslap ygtyýar bermegi talap edilýär.

165-nji madda. Hossaryň we howandaryň baglaşmaga haky bolmadyk geleşikleri

Hossaryň we howandaryň, olaryň äriň (aýalynyň) hem-de olaryň ýakyn garyndaşlarynyň hossarlyk edilýän adam bilen geleşikler baglaşmaga haky ýokdur, şonuň ýaly-da hossarlyk edilýän bilen hossaryň ýa-da howandaryň äriň (aýalyň) we olaryň ýakyn garyndaşlarynyň arasynda geleşikler baglaşylan ýa sud işleri ýöredilen mahalynda özüleriniň hossarlygynda we howandarlygynda ýören adamlaryň adyndan wekilçilik etmäge haky ýokdur.

Hossarlyk edilýäniň adyndan emläk bagyşlamak şertnamasynyň baglaşylmagyna rugsat berilmeýär.

166-njy madda. Hossarlyk edilýän adamlary ekläp-saklamak

Hossarlar we howandarlar özüleriniň hossarlygy ýa-da howandarlygy astynda ýören adamlary ekläp-saklamaga borçly dälirler.

Hossarlyk edilýän adamyny ekläp-saklamak üçin hossaryň ýa-da howandaryň eden çykajylary hossarlyk edilýän adamyň serişdelerinden şu Kodeksiň 167-nji maddasynda belenen tertipde toledilýär.

Hossarlyk edilýäni ekläp-saklamak üçin ýeterlik serişdeler bolmadyk mahalynda, hossarlyk we howandarlyk organlary şol hossarlyk edilýäni eklemek üçin posobiýe belleýärler.

167-nji madda. Hossarlyk edilýän adamlara düşüp durýan girdejilere (pullara) ygtyýar etmek

Pensiýalar, posobiýeler ýa-da aliment hökmünde hossarlyk edilýän adamlara düşýän summalar we düşüp durýan beýleki pullar hossaryň ýa-da howandaryň ygtyýaryna geçýär we olar şolary hossarlyk edilýän adamlary ekläp-saklamak üçin harç edýärler.

Eger bu summalar ähli zerur çykajylary ödemek üçin ýeterlik bolmasa, onda şol çykajylar hossarlyk edilýäne degişli beýleki emlägiň hasabyna şu Kodeksiň 164-nji maddasynda belenen kadalary berjaý etmek esasynda ödelip bilner.

On bäş ýaşdan on sekiz ýaşa çenli aralykdaky hossarlyk edilýän kemala gelmedikler özüleriniň gazanjyny ýa-da stipendiýasyny özbaşdak alýarlar we şolara özbaşdak ygtyýar edýärler, ownuk durmuş geleşiklerini özbaşdak baglaşýarlar hem-de özüleriniň awtorlyk we oýlap tapyjylyk hukuklaryny özbaşdakamala aşyrýarlar. Ýeterlik esas bolan mahalynda hossarlyk we howandarlyk organlary özüleriniň inisiatiwasy boýunça ýa-da jemgyýetçilik guramalarynyň ýa gyzyklanýan beýleki adamlaryň haýyşy boýunça on bäş ýaşdan on sekiz ýaşa çenli aralykdaky kemala gelmedik adamynyň özüniň gazanjyna ýa-da stipendiýasyna özbaşdak ygtyýar etmek hukugyny çäklendirip ýa-da ony şol hukukdan mahrum edip bilerler.

Kämilik ukyby bolup, saglyk ýagdaýy sebäpli hossarlyk astynda ýören kemala gelenlere düşýän pul summalary diňe hossarlyk edilýäniň razylygy bilen howandar tarapyndan harçlanyp bilner.

168-nji madda. Hossarlyk edilýän adamlaryň emlägini dolandyrmak

Hossarlyk edilýän adamlaryň emlägini dolandyrmagyň tertibi hem-de hossarlaryň we howandarlaryň özüleriniň üstüne ýüklenilen borçlaryny ýerine ýetirişi hakynda hasabat

bermegiň tertibi hossarlyk we howandarlyk organlary hakyndaky düzgünnama arkaly bellenilýär.

169-njy madda. Hossarlaryň we howandarlaryň özlerniň hossarlyk edýän adamlarynyň hukuklaryny goramagy

Hossarlar we howandarlar özlerniň hossarlyk edýän adamlarynyň hukuklaryny we bähbitlerini goramak üçin ähli edaralarda, şol sanda sud edaralarynda hem ýörite ygtyýar almazdan çykyş edýärler.

170-nji madda. Hossarlaryň we howandarlaryň hereketi barada şikáyat etmek

Hossarlaryň we howandarlaryň hereketi barada her bir adam, şol sanda hossarlyk edilýän adam hem hossarlyk edilýäniň ýaşayan ýerindäki hossarlyk we howandarlyk organlaryna şikáyat edip biler.

171-nji madda. Hossarlary we howandarlary özlerniň borçlaryny ýerine ýetirmekden boşatmak

Çagalar ata-enesiniň terbiýelemegine gaýtarylyp berlen mahalynda, çagalar perzentlige alnan mahalynda ýa-da hossarlyk ýa howandarlyk astynda ýören adamlar döwlet ýa-da jemgyýetçilik edaralaryna ýerleşdirilen mahalynda hossarlyk we howandarlyk organlary hossarlary we howandarlary öz borçlaryny ýerine ýetirmekden boşadýarlar (şu Kodeksiň 156-njy maddasy).

Hossarlar we howandarlar hut öz haýyşy boýunça hem özlerniň borçlaryny ýerine ýetirmekden boşadylyp bilner, eger hossarlyk we howandarlyk organlary hossarlaryň we howandarlaryň edýän haýyşynyň esasly sebäpleri (hossaryň ýa-da howandaryň kesellemegi, olaryň maddy şertleriniň üýtgemegi, hossarlyk edilýän adam bilen zerur gatnaşygyň bolmazlygy we şolara meňzeşler) bar diýip ykrar etse, şeýle edilip bilner.

172-nji madda. Hossarlar we howandarlar özlerniň borçlaryny talaba laýyk ýerine ýetirmedik mahalynda olary hossarlykdan we howandarlykdan çetleşdirmek

Hossar ýa-da howandar öz üstüne ýüklenilen borçlaryny talaba laýyk ýerine ýetirmedik mahalynda, hossarlyk we howandarlyk organy hossary ýa-da howandary şol borçlary ýerine ýetirmekden çetleşdirýär.

Hossar (howandar) hossarlygy (howandarlygy) bet maksat üçin peýdalanan mahalynda, sonuň ýaly-da hossarlyk edilýän adamyny gözegçiliksiz we zerur kömeksiz galdyran mahalynda, hossarlyk we howandarlyk organy günäkär adamyny kanunda bellenilen tertipde jogapkärçilige çekmek hakyndaky meseläni çözmek üçin zerur materiallary prokurora bermäge borçludyr.

173-nji madda. Kemala gelen adam barasyndaky howandary hossarlyk edilýän adamyň talaby boýunça boşatmak

Kemala gelen, ýöne welin saglyk ýagdaýy sebäpli hossarlyk edilmegine mätäç bolan adam barasyndaky howandar hossarlyk edilýäniň talaby boýunça boşadylmalydyr. Şunuň ýaly halatda hossarlyk we howandarlyk organy hossarlyk edilýäniň razylyk bermegi bilen başga bir adamyny howandar belläp biler.

174-nji madda. Hossarlygy we howandarlygy ýatyrmak

Hossarlyk edilýän adam on baş ýaşyna ýeten mahalynda hossarlyk ýatyrylýar, hossaryň borçlaryny ýerine ýetiren adam bolsa ýörite karar çykarylmasdan, kemala gelmedik adamyň howandaryna öwrülýär.

Hossarlyk edilýän adam on sekiz ýaşyna ýeten mahalynda, howandarlyk ýörite karar çykarylmasdan ýatyrylýar.

Hossarlyk edilýän kemala gelmedik adam nikalaşan mahalynda hem howandarlyk ýatyrylýar, eger halk deputatlarynyň raýon, şäher, şäherdäki raýon Sowetiniň islolnitel komiteti şu Kodeksiň 16-njy maddasyna laýyklykda onuň nika ýaşyny azaldan bolsa, şeýle edilýär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

175-nji madda. Hossarlyk we howandarlyk organlarynyň kararlary barada şikaýat etmek

Hossarlyk we howandarlyk organlarynyň hossarlary we howandarlary bellemek, boşatmak we çetleşdirmek barasyndaky, şonuň ýaly-da hossarlyga we howandarlyga degişli ähli beýleki meseleler barasyndaky kararlary barada gyzyklanýan adamlar tabynlyk tertibinde ýokarky organlara şikaýat edip bilerler.

IV bölüm GRAŽDAN ÝAGDAÝYNYŇ AKTLARY

14-nji bap UMUMY DÜZGÜNLER

176-njy madda. Graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalamak

Graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalamak düzgüni döwlet we jemgyýetçilik bähbitleri üçin-de, graždanlaryň şahsy we emläk hukuklaryny goramak maksady bilen-de bellenilýär.

Dogluş, nika baglaşmak, nikany bozmak, perzentlige almak, atalygy bellemek, adyňy, ataň adyny, familiýaňy üýtgetmek, ölüm graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysyny geçirýän döwlet organlarynda registrasiýalanylmalydyr.

177-nji madda. Graždan ýagdaýy aktlaryny registrirleýän organlar

Graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalamak işi şäherlerde we raýon merkezlerinde halk deputatlarynyň raýon, şäher, şäherdäki raýon Sowetleriniň ispolnitel komitetleriniň graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy býurolary (bölümleri) tarapyndan, posýoloklarda we oba ilatly punktларыnda bolsa halk deputatlarynyň posýolok we oba Sowetleriniň ispolnitel komitetleri tarapyndan geçirilýär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

178-nji madda. Graždan ýagdaýy aktlaryny registrirleýän organlaryň kompetensiýasy

Halk deputatlarynyň raýon, şäher, şäherdäki raýon Sowetleriniň ispolnitel komitetleriniň graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy býurolary (bölümleri) dogluşy, nika baglaşmagy, nikany bozmagy, perzentlige almagy, atalygy bellemegi, adyňy, ataň adyny we familiýaňy üýtgetmegi, ölümi registrasiýalaýarlar, graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgylaryny üýtgedýärler, olara goşmaça girizýärler, düzedýärler we ýatyrýarlar, ýitirilen ýazgylary dikeldýärler, aktlar kitaplaryny saklaýarlar we gaýtadan şaýatnamalar berýärler.

Halk deputatlarynyň säher, şäherdäki raýon Sowetleriniň ispolnitel komitetleri dogluşy, nika baglaşmagy, nikany bozmagy, atalygy bellemegi, ölümi registrasiýalaýarlar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

179-njy madda. Aktlar kitaplary. Graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalamak kadalary

SSR Soýuzynyň we soýuz respublikalaryň nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň esaslaryna laýyklykda, graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy üýtgetmegiň, dikeltmegiň we ýatyrmagyň tertibini kesgitleýän esasy düzgünler, şonuň ýaly-da graždan ýagdaýynyň aktlaryny registrasiýalaýyş kitaplarynyň formalary we şol kitaplarda ýazylýan ýazgylar esasynda berilýän şaýatnamalaryň formalary, aktlar kitaplaryny saklamagyň tertibi we möhletleri SSSR Ministrler Soweti tarapyndan bellenilýär.

Graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalamak kadalary Türkmenistan SSR Ministrler Soweti tarapyndan tassyklanylýan Instruksiya arkaly bellenilýär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

180-nji madda. Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy ýazylýan mahalynda görkezilýän dokumentler

Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy ýazylýan mahalynda graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda registrasiýalanylmaga degişli faktlary tassyklaýan dokumentler we arza berijileriň şahsyýetini tassyklaýan dokumentler görkezilmelidir.

Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy ýazmak üçin zerur bolan dokumentleriň pereçeni Graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalamak tertibi hakyndaky instruksiya arkaly bellenilýär.

181-nji madda. Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy ýazmak

Graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalamak kitabynda girizilýän her bir ýazgy arza berijilere okalyp berilmelidir, olar tarapyndan we ýazgy ýazýan wezipeli adam tarapyndan oňa gol çekilmelidir we peçat basylmalydyr.

Graždan ýagdaýy aktynyň ýazgysynyň ýazylandygy hakynda arza berijilere degişli şaýatnama berilýär.

182-nji madda. Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy barasynda jedel gozgamak tertibi

Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysyndaky ýalňyşlyklary düzetmek we oňa üýtgetmeler girizmek üçin ýeterlik esaslar bar bolsa hem-de gyzyklanýan adamlaryň arasynda hiç bir hili jedel ýüze çykmadyk bolsa, onda şolar ýaly ýalňyşlyklary düzetmegi we üýtgetmeler girizmegi graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organy ýerine ýetirýär.

Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organynyň ýazga düzediş ýa-da üýtgetme girizmekden boýun gaçyrmagy barada suda şikaýat edilip bilner.

Gyzyklanýan adamlaryň arasynda jedel ýüze çykan wagtynda ýazga düzediş girizmek suduň çözgüdi esasynda geçirilýär.

183-nji madda. Döwlet poşlinasy

Dogluşy, ölümi, perzentlige almagy we atalygy bellemegi graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda registrasiýalamak, atalygy bellemek, perzentlige almak halatlarynda, şeýle hem graždan ýagdaýy aktlary registrasiýalanan mahalynda goýberilen ýalnyslyklar sebäpli, dogluş hakyndaky aktlaryň ýazgylaryna üýtgetmeler, goşmaçalar we düzedişler girizilende şaýatnamalary bermek işi Türkmenistanyň kanunlaryna laýyklykda döwlet poşlinasy alynman geçirilýär.

Nika baglaşmagyň, nikany bozmagyň, adyňy, ataň adyny we familiýaňy üýtgetmegiň registrasiýalanmagy üçin, şonuň ýaly-da dogluş, nika, nikany bozmak hakyndaky hem-de ölüm hakyndaky aktlar ýazgylaryna üýtgetmeleriň, goşmaçalaryň, düzedişleriň girizilmegi we şol ýazgylaryň dikeldilmegi sebäpli, şaýatnamalaryň berilmegi üçin hem-de graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalaýyş hakyndaky şaýatnamalaryň gaýtadan berilmegi üçin Türkmenistanyň kanunçylygy bilen bellenen möçberde döwlet poşlinasy alynýar.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň we 1998-nji ýylyň 15-nji sentýabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýalarynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda; Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1998-nji ýyl, № 3, 56-njy madda)

15-nji bap DOGLUŞY REGISTRASIÝALAMAK

184-nji madda. Dogluşy registrasiýalamagyň tertibi

Dogluşy registrasiýalamak işi çaganyň dogan ýerindäki ýa-da çaganyň ata-enesiniň ýa olardan biriniň ýaşaýan ýerindäki graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda geçirilýär.

Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlary ata-ene razylyk beren wagtynda, dogluşyň dabaraly ýagdaýda registrasiýalanylmagyny üpjün edýärler.

185-nji madda. Dogluşy registrasiýalamak hakynda habar bermek

Dogluşy registrasiýalamak hakynda çaganyň ata-enesi ýa-da olardan biri tarapyndan dilden ýa ýazmaça formada habar berilýär, çaganyň ata-enesi kesellän, ölen mahalynda ýa-da başga sebäplere görä olaryň habar bermek mümkinçiligi bolmadyk mahalynda bolsa çaganyň kowum-garyndaşlary, goňşulary tarapyndan, çaga dogan mahalynda enäniň ýatan medisina edarasynyň administrasiýasy tarapyndan we başga adamlar tarapyndan habar berilýär.

186-njy madda. Dogluş hakynda habar bermegiň möhleti

Dogluş hakyndaky habar çaga dogan gününden bir aýdan gijä galyňman berilmelidir, çaga öli dogan mahalynda bolsa çaganyň dogan pursadyndan üç günden gijä galyňman habar berilmelidir.

187-nji madda. Dogluş hakyndaky ýazgy

Dogluş hakyndaky ýazgyda çaganyň ady, atasynyň ady we familiýasy, şonuň ýaly-da şol çaganyň ata-enesi hakyndaky maglumatlar şu Kodeksiň 57-59, 61-nji we 62-nji maddalaryna laýyklykda ýazylýar.

Atalyk bellenişmedik mahalynda (şu Kodeksiň 59-njy maddasy) çaganyň atasynyň milleti çaganyň enesiniň görkezmesi boýunça ýazylýar.

188-nji madda. Çaga dogulmazýandan öň ölen atasy baradaky ýazgy

Eger çaga täze bolan çaganyň enesi bilen nikada durýan adam ölendenden soň doglan bolsa, onda dogluş hakyndaky ýazgy we dogluş hakyndaky şaýatnama ölen adam çaganyň atasy hökmünde ýazylyp bilner, eger şol adamyň ölen gününden çaganyň doglan wagtyna çenli on aýdan köp wagt geçmedik bolsa, şeýle edilip bilner.

198-njy madda. Nika bozulandan ýa-da nika hakyky däl diýlip ykrar edilenden soň dogan çaganyň dogluşyny registrasiýalamak

Eger nikanyň bozulan ýa-da onuň hakyky däl diýlip ykrar edilen gününden çaganyň doglan gününe çenli on aýdan köp wagt geçmedik bolsa, onda nikaly wagtda göwrede galan, emma welin nika bozulandan ýa-da nika hakyky däl diýlip ykrar edilenden soň dogan çaganyň dogluşyny registrasiýalamak işi hem ata-enesi nikada durýan çaganyň dogluşyny registrasiýalamak üçin bellenişi ýaly tertipde geçirilýär.

16- njy bab NIKANY REGISTRASIÝALAMAK

190-njy madda. Nikanyň registrasiýalanylýan ýeri

Nikany registrasiýalamak işi nika baglaşýanlaryň biriniň ýa-da olaryň ata-enesiniň ýaşaýan ýerindäki graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda geçirilýär.

191-nji madda. Nika baglaşmak hakynda arza

Nika baglaşmak isleýänleriň hut özleri bu barada özleriniň saýlap almagy boýunça, şu Kodeksiň 190- njy maddasynda görkezilen graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynyňbirine arza berýärler.

Olar özleriniň arzasynda nika baglaşmak üçin şu Kodeksiň 17- njy maddasynda göz önünde tutulan päsgelçilikleriň ýokdygyny tassyklamalydyrlar, şonuň ýaly-da haýsy familiýany saýlap almak isleýändiglerini, özleriniň her biriniň ozal nikada durandygyny - durmandygyny we çagalarynyň bardygyny - ýokdugyny görkezmelidirler.

192- njy madda. Nika baglaşýanlary nikany registrasiýalamagyň şertleri we tertibi bilen, nika baglaşýanlaryň hukuklary we borçlary bilen tanyşdyrmak

Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organy arzany kabul edenden soň nika baglaşýanlary nikany registrasiýalamagyň şertleri we tertibi bilen tanyşdyrmaga, bu adamlaryň özleriniň saglyk ýagdaýy we maşgala ýagdaýy barada biri- birini habardar edendigini göz ýetirmäge, şonuň ýaly-da geljekki är-aýal we ata-ene hökmünde olaryň hukuklaryny we borçlaryny düşündirmäge hem-de nika baglaşmak üçin bolan

päsgelçilikleri ýaşyranlygy üçin jogapkärçiligiň bardygyny duýdurmaga borçludyr.

193-nji madda. Nikany registrasiýalamak gününü bellemek

Nikany registrasiýalamak günü nikalaşýan adamlaryň razylygy bilen bellenilýär.

Nikany registrasiýalamak günü bellenen mahalynda graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organy nikalaşýanlaryň dabaraly ýagdaýda nika baglaşmak isleýändigini islemeýändigini aýdyňlaşdyrýar.

194-nji madda. Nikany registrasiýalamak

Nikany registrasiýalamaklyk nika baglaşýan adamlaryň hut özleriniň gatnaşmagynda amala aşyrylýar.

Nika baglaşan adamlaryň pasportlarynda ýa-da olaryň şahsyýetini tassyklaýan beýleki dokumentlerinde nikanyň registrasiýalanylmagy hakynda ýazgy ýazylyp, şonda äriň (aýalynyň) familiýasy, ady, atasynyň ady we dogan ýyly, nikanyň registrasiýalanylan ýeri we wagty görkezilýär.

17-nji bab

NIKANY BOZMAGY REGISTRASIÝALAMAK

195-nji madda. Nikany bozmagyň registrasiýalanylan ýeri

Nikany bozmagy registrasiýalamak işi är-aýalyň ýa-da olardan biriniň ýaşaýan ýerindäki graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda geçirilýär.

196-njy madda. Suduň çözüdi esasynda nika bozmagy registrasiýalamak

Suduň çözüdi esasynda nika bozmagy registrasiýalamak är-aýalyň ikisiniň, şeýle hem olardan biriniň arzasy boýunça graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organy tarapyndan geçirilýär.

Är-aýalyň diňe biriniň arzasy boýunça nikanyň bozulmagy registrasiýalanylan mahalynda nika ýatyrylan diýlip hasap edilýär, emma welin är-aýalyň beýlekisi nikanyň bozulmagy hakyndaky şaýatnamany tä alýança täze nika baglaşmaga haky ýokdur.

197-nji madda. Är-aýalyň özara ylalaşmagy boýunça nika bozmagy registrasiýalamak

Kemala gelmedik çagalary bolmadyk är-aýalyň özara ylalaşmagy boýunça nika bozmagy registrasiýalamak işi nika bozmak hakynda är-aýalyň bilelikdäki arzasy esasynda graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organy tarapyndan geçirilýär.

Är-aýal özleriniň nikany bozmak hakyndaky arzasynda nikany bozmaga özleriniň razydygyny we özlerinde kemala gelmedik çagalaryň ýokdugyny tassyklamaga borçludyr.

Şu Kodeksiň 40-njy maddasynyň birinji bölegine laýyklykda, graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organy är-aýalyň özleriniň nikany bozmak hakyndaky arzasyny beren gününden beýläk üç aý geçenden soň nika bozmagy registrirleýär.

Eger är-aýalyň biri esasly sebäplere görä graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organyna gelip bilmese we nikany bozmaga onuň razydygyny tassyklaýan we degişli suratda tassyklanylan arza onuň adyndan berlen bolsa, onda ol gatnaşmasa hem nika bozmak registrasiýalanyp bilner.

198-nji madda. Är-aýalyň biriniň arzasy boýunça nika bozmagy registrasiýalamak

Şu Kodeksiň 41-nji maddasynda göz önünde tutulan esaslar boýunça nika bozmak hakyndaky arzanyň ýanyna, arza beren äri (aýaly) aýalyny (äri) nam-nyşansyz giden ýa-da akyly üýtgeме ýa akyly kemlik zerarly kämillik ukyby ýok diýip ykrar etmek hakynda suduň çykaran çözgüdiniň kopiýasyny ýa-da şol çözgütde alnan göçürmäni, ýa-da bolmasa aýalyny (äri) üç ýyldan az bolmadyk möhlet bilen azatlykdan mahrum etmek barada suduň çykaran höküminiň kopiýasyny ýa-da şol hökümden alnan göçürmäni goşmalydyr.

Arza berlenligi hakynda tussaglykda ýören aýaly (äri) ýa-da kämillik ukyby bolmadyk aýalynyň (äri) hossaryna habar berilýär. Şol habarda çagalar hakynda, är-aýalyň bilelikdäki umumy eýeçiligi bolup durýan emlägi paýlaşmak hakynda jedeliň bardygyny-ýokdugyny ýa-da kömege mätäç bolan kämillik ukyby ýok aýaly (äri) aliment bermek hakynda jedeliň bardygyny ýokdugyny habar bermek üçin möhlet belenilýär. Jogap bermek üçin belenilen möhlet üç aýdan artyk bolup bilmez.

Jedeliň ýokdugy hakyndaky habary alan mahalynda ýa-da habarda belenilen möhletde jogap almadyk mahalynda, graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organy nikany bozmagy registrirleýär.

199-njy madda. Nika bozmak registrasiýalanylan mahalynda aýaly (äri) nikadan öňki familiýasyny dakmak

Özüne nikadan öňki familiýasynyň dakylmagyny isleýän aýaly (äri) bu hakda nika bozulan mahalynda aýtmalydyr. Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlary aýaly (äri) nikadan öňki familiýasynyň dakylmagy hakynda nikany bozmagy registrasiýalan mahalynda degişli ýazgy ýazýarlar.

200-nji madda. Nikany bozmak hakynda habar bermek we nikanyň bozulmagy barada är-aýalyň dokumentlerinde bellik etmek

Nika bozulan mahalynda är-aýalyň pasportlarynda ýa-da olaryň şahsyýetini tassyklaýan beýleki dokumentlerinde nikanyň bozulmagy hakynda bellik edilýär.

Är-aýalyň biriniň nikany bozmagy registrasiýalanylan mahalynda graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organy är-aýalyň beýlekisiniň adresi belli bolsa, bu barada oňa habar berýär, şonuň ýaly-da nikany registrasiýalan graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organyna habar berýär.

18-nji bab

PERZENTLIGE ALMAGY REGISTRASIÝALAMAK

201-nji madda. Perzentlige almagy registrasiýalamagyň tertibi

Perzentlige almagy registrasiýalamak halk deputatlarynyň raýon, şäher, şäherdäki raýon Sowetiniň ispolnitel komitetiniň karary esasynda geçirilýär.

Perzentlige almagy registrasiýalamak işi perzentlige alyjylaryň bilelikdäki arzasy boýunça ýa-da olardan biriniň arzasy boýunça, ýa-da hossarlyk we howandarlyk organynyň habar bermegi boýunça perzentlige almak hakyndaky kararyň çykarylan ýerindäki halk deputatlarynyň raýon, şäher, şäherdäki raýon Sowetiniň ispolnitel

komitetiniň graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy býurosynda (bölüminde) geçirilýär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

202-nji madda. Perzentlige alnan adamyň dogluşy hakyndaky ýazga üýtgetmeler girizmek

Perzentlige alnan adama perzentlige alyjynyň familiýasy we onuň ady boýunça atasynyň ady dakylan mahalynda şonuň ýaly-da perzentlige alnan adamyň ady ýa-da onuň doglan ýeri üýtgedilen mahalynda ýa-da perzentlige alyjylar perzentlige alnan adamyň at-nesi hökmünde ýazylan mahalynda, graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlary perzentlige almak hakynda halk deputatlarynyň raýon, şäher, şäherdäki raýon Sowetiniň ispolnitel komitetiniň karary esasynda perzentlige alnan adamyň dogluşy hakyndaky ýazga degişli üýtgetmeler girizýärler we girizilen üýtgetmeleri nazara alyp, dogluş hakynda täze şaýatnama berýärler.

203-nji madda. Perzentlige almak hakyndaky ýazgylary ýatyrmak

Sud perzentlige almagy hakyky däl diýip ykrar eden mahalynda, graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlary perzentlige almak hakyndaky ýazgylary ýatyrýarlar we perzentlige alnan adamyň dogluşy hakyndaky ýazgyda perzentlige alynmazýandan ozalky bar bolan ilki başky maglumatlaryň ählisini dikeldýärler.

Perzentlige almagy ýatyrmak hakynda suduň çykaran çözüdi esasynda graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlary perzentlige almagyň ýatyrylmagy hakynda bellik edýärler we perzentlige alnan adamyň dogluşy hakyndaky ýazgyda perzentlige alynmazýandan ozalky bar bolan ilki başky maglumatlary dikeldýärler. Çaganyň familiýasy, ady we atasynyň ady suduň çykaran çözüdine laýyklykda görkezilýär.

19-njy bap

ATALYGY BELLEMEGI REGISTRASIÝALAMAK

204-nji madda. Atalygy bellemegiň registrasiýalanylýan ýeri

Atalygy bellemegi registrasiýalamak işi ata-enäniň biriniň ýaşaýan ýerindäki ýa-da atalygy bellemek hakynda suduň çözüti çykaran ýerindäki graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda geçirilýär.

205-nji madda. Atalygy bellemegi registrasiýalamagyň tertibi

Atalygy bellemegi registrasiýalamak işi ata-enäniň bilelikdäki arzasy ýa-da suduň çykaran çözüdi esasynda geçirilýär, çaganyň enesi ölen mahalynda, enesi kämillik ukyby ýok diýlip ykrar edilen, ol ata-enelik hukugyndan mahrum edilen mahalynda ýa-da enäniň ýaşaýan ýerini anyklamak mümkin bolmadyk mahalynda bolsa, atanyň arzasy boýunça geçirilýär.

Kemala gelen çagalar barasynda atalygy bellemegi registrasiýalamaklyga diňe şol çagalaryň razylygy bilen ýol berilýär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

206-njy madda. Çaganyň dogluşy hakyndaky ýazga onuň atasy baradaky

maglumatlary girizmek

Atalygy bellemek hakyndaky ýazgy esasynda graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlary dogluş hakyndaky aktyň ýazgysyna çaganyň atasy baradaky maglumatlary girizýärler we çaganyň dogluşy hakynda täze şaýatnama berýärler.

20-nji bap ADYNYŇ, ATASYNYŇ ADYNYŇ WE FAMILIÝASYNYŇ ÜÝTGEMEGINI REGISTRASIÝALAMAK

207-nji madda. Adynyň, atasynyň adynyň we familiýasynyň üýtgemegini registrasiýalamak

Graždanlaryň adynyň, atasynyň adynyň we familiýasynyň üýtgemegini registrasiýalamak işi şol graždanlaryň hemişelik ýaşaýan ýerindäki halk deputatlarynyň raýon, şäher, şäherdäki raýon Sowetiniň ispolnitel komitetiniň graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy býurosynda (bölümünde) geçirilýär.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda)

208-nji madda. Özleriniň adyny we familiýasyny üýtgeden adamlaryň çagalarynyň dogluşy hakyndaky ýazga üýtgetmeler girizmek

Atasynyň adynyň üýtgemegi registrasiýalanylan mahalynda onuň kemala gelmedik çagalarynyň atasynyň ady (otçestwosy) üýtgeýär. Kemala gelen çagalaryň atasynyň ady diňe şol kemala gelen çagalaryň özleri graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlaryna bu barada arza beren mahalynda üýtgedilýär.

Türkmen milli döp-dessurlary boýunça çaganyň kakasynyň adynyň üýtgedilmegi registrirlenende onuň kemala gelmedik çagalarynyň familiýasy hem üýtgeýär.

Kemala gelmedik çagalaryň familiýasy ata-enäniň ikisiniňde familiýasy üýtgän mahalynda üýtgedilýär. Eger ata-enäniň biri familiýasyny üýtgeden bolsa, onda kemala gelmedik çagalaryň familiýasyny üýtgetmek hakyndaky mesele ata-enäniň ylalaşmagy boýunça çözülýär, şonuň ýaly ylalaşyk bolmadyk mahalynda bolsa hossarlyk we howandarlyk organy tarapyndan çözülýär.

(1991-nji ýylyň 29-njy maýyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1991-nji ýyl, № 9-10, 102-nji madda)

209-njy madda. Adynyň, atasynyň adynyň we familiýasynyň üýtgemegi mynasybetli graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalamak hakyndaky täze şaýatnamalary bermek

Adynyň, atasynyň adynyň, familiýasynyň üýtgemegi hakyndaky aktyň ýazgysy esasynda graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysyna degişli üýtgemeler girizilýär we täze şaýatnamalar berilýär.

21-nji bap ÖLÜMI REGISTRASIÝALAMAK

210-njy madda. Ölümiň registrasiýalanylan ýeri

Ölümü registrasiýalamak işi ölen adamyň ýaşan ýerindäki ýa-da şol adamyň ölen ýerindäki graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda geçirilýär.

Ölüm faktyny takyklyp bellemek hakynda ýa-da graždany ölen diýip ygylan etmek hakynda suduň çykaran çözgüdi boýunça ölümü registrasiýalamak işi şol çözgüdi çykaran suduň ýerleşýän ýerindäki graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda geçirilýär.

211-nji madda. Ölüm hakynda habar bermek

Adamyň ölenligi hakynda şol ölen adamyň kowum-garyndaşlary, öleniň goňşulary, ýaşayyş jaý-ekspluatasion guramalaryň işgärleri, şonuň ýaly-da şol adam haýsy edarada ölen bolsa, şol edaranyň administrasiýasy we başga adamlar habar berip bilerler.

212-nji madda. Ölüm hakynda habar bermegiň möhleti

Adamyň ölen ýa-da onuň meýdiniň tapylan pursatynda ýedi günden gijä galynman, onuň ölümü hakynda habar berilmelidir.

(Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1987-nji ýylyň 8-nji maýynda kabul eden Ukazynyň redaksiýasynda - TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1987-nji ýyl, № 13, 62-nji madda)

V bölüm

NIKA WE MAŞGALA HAKYNDAKY SOWET KANUNLARYNY DAŞARY ÝURT GRAŽDANLARY HEM-DE BELLI GRAŽDANLYGY BOLMADYK ADAMLAR BARADA ULANMAK. DAŞARY ÝURT DÖWLETLERINIŇ NIKA WE MAŞGALA HAKYNDAKY KANUNLARYNY HEM-DE HALKARA ŞERTNAMALARYNY

ULANMAK¹ (¹V bölüm Türkmenistan SSR Ýokary Sowetiniň Prezidiumynyň 1980-nji ýylyň 20-nji maýynda kabul eden Ukazynyň girizen üýtgetmeleri bilen berildi – TSSR Ýokary Sowetiniň Wedomostlary, 1980-nji ýyl, № 10, 83-nji madda).

22-nji bap

NIKA WE MAŞGALA HAKYNDAKY SOWET KANUNLARYNY DAŞARY ÝURT GRAŽDANLARY HEM-DE BELLI GRAŽDANLYGY BOLMADYK ADAMLAR BARADA ULANMAK

213-nji madda. Nika we maşgala gatnaşyklarynda daşary ýurtly raýatlaryň we raýatlygy bolmadyk adamlaryň hukuklary we borçlary

Türkmenistanyň Nika we maşgala hakyndaky kanunçylygyna laýyklykda, daşary ýurtly raýatlar Türkmenistanda nika we maşgala gatnaşyklarynda Türkmenistanyň raýatlary bilen deň derejede hukuklardan peýdalanýarlar we borçlary berjaý edýärler. Türkmenistanyň kanunçylygy bilen aýry-aýry kadadançykmalar bellenip bilner.

Türkmenistanda hemişelik ýaşayan raýatlygy bolmadyk adamlar Türkmenistanda nika we maşgala gatnaşyklarynda Türkmenistanyň raýatlary bilen deň derejede hukuklardan peýdalanýarlar we borçlary berjaý edýärler.

(2002-nji ýylyň 28-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2002-nji ýyl, № 1, 7-nji madda)

214-nji madda. Türkmenistanda Türkmenistanyň raýatlarynyň daşary ýurtly raýatlar bilen we daşary ýurtly raýatlaryň öz biri-biri bilen nika baglaşmagy

Türkmenistanyň raýatlarynyň daşary ýurtly raýatlar bilen nikalary Türkmenistanyň kanunlary esasynda baglaşylýar.

Türkmenistanda daşary ýurtly raýatlaryň öz aralaryndaky nikalary olar raýaty bolup durýan döwletleriniň konsullyk edaralarynda bellige alynýar.

(2002-nji ýylyň 28-nji martyndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda - Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2002-nji ýyl, № 1, 7-nji madda)

215-nji madda. SSSR-iň konsullyk edaralarynda sowet graždanlarynyň nika baglaşmagy. SSSR-iň çäklerinden daşarda baglaşylan nikalary ykrar etmek

SSR Soýuzynyň we soýuz respublikalaryň Nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň esaslaryna laýyklykda, SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşayan sowet graždanlary biri-biri bilen nikany SSSR-iň konsullyk edaralarynda baglaşýarlar.

Eger sowet graždanlary biri-biri bilen we sowet graždanlary daşary ýurt graždanlary bilen SSSR-iň çäklerinden daşarda nika baglaşyp, şol nika baglaşylan ýeriň kanuny esasynda bellenilen nika formasy berjaý edilen bolsa hem-de nikany ykrar etmek üçin şu Kodeksiň 15-17-nji we 45-nji maddalaryndan gelip çykýan päsgelçilikler bolmasa, onda şunuň ýaly halatlarda şol nikalar Türkmenistan SSR-nde hakyky nika diýlip ykrar edilýär.

Daşary ýurt graždanlarynyň SSSR-iň çäklerinden daşarda degişli döwletleriň kanunlary boýunça baglaşan nikalary Türkmenistan SSR-nde hakyky nika diýlip ykrar edilýär.

216-njy madda. Sowet graždanlarynyň daşary ýurt graždanlary bilen baglaşan nikalarynyň we daşary ýurt graždanlarynyň öz biri-biri bilen baglaşan nikalarynyň Türkmenistan SSR-nde bozulmagy. SSSR-iň çäklerinden daşarda nika bozulýşyny ykrar etmek

Sowet graždanlarynyň daşary ýurt graždanlary bilen baglaşan nikalaryny, şonuň ýaly-da daşary ýurt graždanlarynyň biri-biri bilen baglaşan nikalaryny bozmaklyk Türkmenistan SSR-nde sowet kanunlary esasynda geçirilýär.

Sowet graždanlary bilen daşary ýurt graždanlarynyň arasyndaky nikalaryň SSSR-iň çäklerinden daşarda degişli döwletleriň kanunlary boýunça bozulanlygy, eger är-aýalyň iň bolmanynda biri nika bozulan wagtynda SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşan bolsa, Türkmenistan SSR-nde hakyky diýlip ykraredilýär.

Sowet graždanlarynyň arasyndaky nikalaryň SSSR-in çäklerinden daşarda degişli döwletleriň kanunlary boýunça bozulmagy, eger är-aýalyň ikisi-de nika bozulan wagtynda SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşan bolsalar, Türkmenistan SSR-nde hakyky diýlip ykrar edilýär.

Daşary ýurt graždanlarynyň arasyndaky nikalaryň SSSR-iň çäklerinden daşarda degişli döwletleriň kanunlary boýunça bozulmagy Türkmenistan SSR-nde hakyky diýlip ykrar edilýär.

SSR Soýuzynyň we soýuz respublikalaryň Nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň esaslaryna laýyklykda, SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşayan sowet graždany SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşayan aýaly (äri) bilen onuň haýsy ýurduň graždanydygyna garamazdan, sowet sudunda nikasyny bozmaga hukuklydyr. Sowet kanunlaryna görä nika bozmaga graždan ýagdaýynyň aktlarynyň ýazgysy organlarynda ýol berilýän halatlarda nika SSSR-iň konsullyk edaralarynda bozulyp bilner.

Daşary ýurtda hemişelik ýaşayan sowet graždanlarynyň arasynda nikalary bozmak

hakyndaky işlere SSSR Ýokary Sudunyň tabşyrmagy boýunça Türkmenistan SSR-niň sudlary tarapyndan garalyp bilner.

217-nji madda. Türkmenistan SSR-nde atalygy bellemek SSSR-iň çäklerinden daşarda bellenen atalygy ykrar etmek

Türkmenistan SSR-nde atalygy bellemek ata-enäniň we çaganyň haýsy ýurduň graždanydygyna hem-de ýaşayan ýerine garamazdan sowet kanunlary esasynda geçirilýär.

SSSR Soýuzynyň we soýuz respublikalaryň Nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň esaslaryna laýyklykda, sowet kanunlaryna görä graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysy organlarynda atalygy bellemäge ýol berilýän halatlarynda çaganyň SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşayan ata-enesiniň iň bolmanda biri SSSR-iň graždany bolsa, olar atalygy bellemek hakynda SSSR-iň konsullyk edaralaryna arza bilen ýüz tutmaga haklydyrlar.

218-nji madda. Sowet graždanlary bolup durýan we SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşayan çagalary perzentlige almak. Türkmenistan SSR-nde daşary ýurt graždanlarynyň çagalary perzentlige almagy we daşary ýurt graždanlary bolup durýan çagalary perzentlige almak

SSR Soýuzynyň we soýuz respublikalaryň Nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň esaslaryna laýyklykda, sowet graždany bolup durýan we SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşayan çagany perzentlige almak SSSR-iň konsullyk edaralarynda geçirilýär.

Eger perzentlige alýan sowet graždany däl bolsa, Türkmenistan SSR-niň graždany bolup durýan çagany perzentlige almak üçin Türkmenistan SSR Magaryf ministrliginden ygtyýar almak zerurdyr.

Türkmenistan SSR-niň graždany bolup durýan çaga haýsy döwletiň territoriýasynda ýaşayan bolsa, şol döwletiň organlarynda onuň perzentlige alynmagy hem çagany perzentlige almak üçin Türkmenistan SSR Magaryf ministrliginden deslap ygtyýar alnan bolsa, hakyky diýlip ykrar edilýär.

Sowet graždanlary bolup durýan çagalary daşary ýurt graždanlarynyň Türkmenistan SSR-nde perzentlige almagy, şunuň ýaly-da daşary ýurt graždanlary bolup durýan we Türkmenistan SSR-nde ýaşayan çagalary perzentlige almak sowet kanunlary esasynda geçirilýär.

Sowet graždanlary bolup durýan çagalary Türkmenistan SSR-niň territoriýasyndaky daşary ýurt graždanlarynyň perzentlige almagy şu Kodeksiň 12-nji babnyda bellenen umumy esaslarda, ýöne welin çagany perzentlige almak üçin her bir aýry-aýry halatda halk deputatlarynyň oblast, Aşgabat şäher Sowetleriniň ispolnitel komitetinden ygtyýar almak şerti bilen amala aşyrylýar.

219-njy madda. SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşayan sowet graždanlary barada hem-de Türkmenistan SSR-nde daşary ýurt graždanlary barada hossarlyk (howandarlyk) bellemek. SSSR-iň çäklerinden daşarda bellenen hossarlygy (howandarlygy) ykrar etmek

SSR Soýuzynyň we soýuz respublikalaryň Nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň esaslaryna laýyklykda, SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşap, kämillik ukyby bolmadyk ýa-da kämillik ukyby çäkli bolan kemala gelmedik sowet graždanlary barada,

şonuň ýaly-da Türkmenistan SSR-nde ýaşayan daşary ýurt graždanlary barada hossarlyk (howandarlyk) sowet kanunlary esasynda bellenişär.

SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşayan sowet graždanlary barada degişli döwletleriň kanunlary boýunça bellenen hossarlyk (howandarlyk), eger SSSR-iň konsullyk edaralarynyň hossarlyk (howandarlyk) bellenilmegine garşylygy ýa-da onuň ykrar edilmegine garşylygy bolmasa, Türkmenistan SSR-nde hakyky diýlip ykrar edilýär.

SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşayan daşary ýurt graždanlary barada degişli döwletleriň kanunlary esasynda bellenen hossarlyk (howandarlyk) Türkmenistan SSR-nde hakyky diýlip ykrar edilýär.

220-nji madda. SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşayan sowet graždanlarynyň graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalamak

SSR Soýuzynyň we soýuz respublikalaryň Nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň esaslaryna laýyklykda, SSSR-iň çäklerinden daşarda ýaşayan sowet graždanlarynyň graždan ýagdaýy aktlaryny registrasiýalamak SSSR-iň konsullyk edaralarynda geçirilýär.

Eger gyzyklanýan adamlar Türkmenistan SSR-niň graždanlary bolup durýan bolsa, onda SSSR-iň konsullyk edaralarynda graždan ýagdaýynyň aktlary registrasiýalananda SSR Soýuzynyň we Türkmenistan SSR-niň kanunlary ulanylýar. Eger gyzyklanýan adamlar dürli soýuz respublikalaryň graždanlary bolsa ýa-da olaryň haýsy respublikanyň graždanlarydygy anyklanylmadyk bolsa, onda olaryň razylygyna görä soýuz respublikalardan biriniň kanunlary, bir pikire gelinmedik mahalynda bolsa graždan ýagdaýynyň aktyny registrirleýän konsulyň karary boýunça şolaryň biri ulanylýar.

221-nji madda. Daşary ýurt döwletleriniň organlary tarapyndan graždan ýagdaýy aktlarynyň dogrulygyny tassyklamak üçin berlen dokumentleri ykrar etmek

SSSR graždanlary, daşary ýurt graždanlary we belli graždanlygy bolmadyk adamlar barada SSSR-iň çäklerinden daşarda degişli döwletleriň kanunlary boýunça ýerine ýetirilen graždan ýagdaýy aktlarynyň dogrulygyny tassyklamak üçin daşary ýurt döwletleriniň ygtyýarly organlary tarapyndan berlen dokumentler, konsullyk kanuny güýji bar mahalynda Türkmenistan SSR-nde hakyky diýlip ykrar edilýär.

23-nji bap

DAŞARY ÝURT DÖWLETLERINIŇ NIKI WE MAŞGALA HAKYNDAKY KANUNLARYNY, HALKARA ŞERTNAMALARYNY TÜRKMENISTAN SSR-nde ULANMAK

222-nji madda. Daşary ýurt kanunlaryny we halkara şertnamalaryny ulanmak

Nika we maşgala hakyndaky daşary ýurt kanunlarynyň ulanylmagy ýa-da şol kanunlara esaslanan graždan ýagdaýy aktlarynyň ykrar edilmegi sowet gurluşynyň esaslaryna ters gelyän bolsa, olaryň ulanylmagyna ýa-da ykrar edilmegine ýol berlip bilinmez.

SSR Soýuzynyň we soýuz respublikalaryň Nika we maşgala hakyndaky kanunlarynyň esaslaryna laýyklykda, eger SSSR-iň halkara şertnamasynda nika we maşgala hakyndaky sowet kanunlarynda bellenen kadalardan başga hili kadalar bellenen bolsa, onda halkara şertnamasynyň kadalary ulanylýar.

Eger Türkmenistan SSR-niň halkara şertnamasynda Türkmenistan SSR-niň nika we maşgala hakyndaky kanunlarynda göz önünde tutulan kadalardan başga hili kadalardan bellenen bolsa, onda Türkmenistan SSR-niň nika we maşgala hakyndaky kanunlary barada hem şeýle tertip ulanylýar.

Symfony\Component\HttpFoundation\File\Exception\FileNotFoundException: The file "C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\public\Türkmenistan SSR-niň Nika we maşgala hakyndaky kodeksi.doc" does not exist in file C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\File\File.php on line 36

```
#0 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\BinaryFileResponse.php(94): Symfony\Component\HttpFoundation\File\File->__construct('C:\\Users\\Admini...')
#1 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\BinaryFileResponse.php(52): Symfony\Component\HttpFoundation\BinaryFileResponse->setFile('C:\\Users\\Admini...', 'attachment', false, true)
#2 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\ResponseFactory.php(165): Symfony\Component\HttpFoundation\BinaryFileResponse->__construct('C:\\Users\\Admini...', 200, Array, true, 'attachment')
#3 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\app\Http\Controllers\ActController.php(35): Illuminate\Routing\ResponseFactory->download('C:\\Users\\Admini...')
#4 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Controller.php(54): App\Http\Controllers\ActController->export_word('36827')
#5 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\ControllerDispatcher.php(45): Illuminate\Routing\Controller->callAction('export_word', Array)
#6 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Route.php(262): Illuminate\Routing\ControllerDispatcher->dispatch(Object(Illuminate\Routing\Route), Object(App\Http\Controllers\ActController), 'export_word')
#7 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Route.php(205): Illuminate\Routing\Route->runController()
#8 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(721): Illuminate\Routing\Route->run()
#9 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(128): Illuminate\Routing\Router->Illuminate\Routing\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#10 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\app\Http\Middleware\Check.php(30): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#11 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): App\Http\Middleware\Check->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#12 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\app\Http\Middleware\Locale.php(27): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#13 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): App\Http\Middleware\Locale->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#14 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Middleware\SubstituteBindings.php(50): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#15 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Routing\Middleware\SubstituteBindings->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#16 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\VerifyCsrfToken.php(78): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#17 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\VerifyCsrfToken->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#18 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\View\Middleware\ShareErrorsFromSession.php(49): Illuminate\Pipeline\
```



```
Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#19 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\View\Middleware\
ShareErrorsFromSession->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#20 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Session\Middleware\StartSession.php(121): Illuminate\Pipeline\
Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#21 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Session\Middleware\StartSession.php(64): Illuminate\Session\
Middleware\StartSession->handleStatefulRequest(Object(Illuminate\Http\Request),
Object(Illuminate\Session\Store), Object(Closure))
#22 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Session\Middleware\
StartSession->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#23 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Cookie\Middleware\AddQueuedCookiesToResponse.php(37): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#24 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Cookie\Middleware\
AddQueuedCookiesToResponse->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#25 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Cookie\Middleware\EncryptCookies.php(67): Illuminate\Pipeline\
Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#26 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Cookie\Middleware\
EncryptCookies->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#27 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(103): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\
Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#28 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Routing\Router.php(723): Illuminate\Pipeline\Pipeline-
>then(Object(Closure))
#29 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Routing\Router.php(698): Illuminate\Routing\Router-
>runRouteWithinStack(Object(Illuminate\Routing\Route), Object(Illuminate\Http\
Request))
#30 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Routing\Router.php(662): Illuminate\Routing\Router-
>runRoute(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Illuminate\Routing\Route))
#31 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Routing\Router.php(651): Illuminate\Routing\Router-
>dispatchToRoute(Object(Illuminate\Http\Request))
#32 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(167): Illuminate\Routing\Router-
>dispatch(Object(Illuminate\Http\Request))
#33 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(128): Illuminate\Foundation\Http\Kernel-
>Illuminate\Foundation\Http\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#34 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\livewire\livewire\
src\DisableBrowserCache.php(19): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\
{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#35 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Livewire\DisableBrowserCache-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#36 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest.php(21): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#37 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\ConvertEmptyStringsToNull.php(31):
Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest->handle(Object(Illuminate\
Http\Request), Object(Closure))
#38 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
ConvertEmptyStringsToNull->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#39 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest.php(21): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#40 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TrimStrings.php(40): Illuminate\Foundation\
```

```
Http\Middleware\TransformsRequest->handle(Object(Illuminate\Http\Request),
Object(Closure))
#41 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
TrimStrings->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#42 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\ValidatePostSize.php(27): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#43 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
ValidatePostSize->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#44 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\PreventRequestsDuringMaintenance.php(86):
Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\
Request))
#45 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
PreventRequestsDuringMaintenance->handle(Object(Illuminate\Http\Request),
Object(Closure))
#46 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\fruitcake\laravel-
cors\src\HandleCors.php(38): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\
{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#47 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Fruitcake\Cors\HandleCors-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#48 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Http\Middleware\TrustProxies.php(39): Illuminate\Pipeline\Pipeline-
>Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#49 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Http\Middleware\TrustProxies-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#50 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(103): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\
Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#51 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(142): Illuminate\Pipeline\Pipeline-
>then(Object(Closure))
#52 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(111): Illuminate\Foundation\Http\Kernel-
>sendRequestThroughRouter(Object(Illuminate\Http\Request))
#53 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\public\index.php(52):
Illuminate\Foundation\Http\Kernel->handle(Object(Illuminate\Http\Request))
#54 {main}
```